

Stanje i mogućnosti razvoja plesa u Republici Hrvatskoj

Biškup, Mia

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:573955>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-14**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Mia Biškup

**STANJE I MOGUĆNOSTI RAZVOJA PLESA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, rujan 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Mia Biškup

**STANJE I MOGUĆNOSTI RAZVOJA PLESA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

**STATE AND POSSIBILITIES OF DANCE
DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF CROATIA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: Tomislav Hublin, v. pred.

Čakovec, rujan 2023.

Čakovec, 16. veljače 2023.

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2022-MTS-R-45

Pristupnik: **Mia Biškup (0313025029)**
Studij: Redoviti preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta
Smjer: Menadžment sporta

Zadatak: **Stanje i mogućnosti razvoja plesa u Republici Hrvatskoj**

Opis zadatka:

Ovim radom želi se utvrditi i analizirati aktualno stanje plesa u Republici Hrvatskoj. Zadaci završnog rada su utvrditi sustav natjecateljskog plesa koji se provodi pod okriljem nacionalnog sportskog plesnog saveza, utvrditi izvore financiranja plesnog saveza, klubova i škola te isplativost provođenja sportskih djelatnosti u području plesa. Za izradu završnog rada prikupit će se i obraditi službeni financijski podaci saveza i klubova te će se provesti upitnik s osobama i klubovima koji provode sportske djelatnosti u području plesa.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2023.

Mentor:

Tomislav Hublin, v. pred.

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

ZAHVALA

Ovim putem želim zahvaliti svom mentoru, v. predavaču Tomislavu Hublinu, na usmjeravanju tijekom studija i vođenju prilikom pisanja završnog rada. Veliko mu hvala na strpljenju i pomoći u obradi teme završnog rada na stručan i kvalitetan način čime mi je omogućio da ga oblikujem u strukturiranu cjelinu.

Ujedno, veliko hvala svim profesorima i predavačima jer su mi nesebično prenosili znanje, kako stručno, tako i životno za vrijeme studiranja.

Željela bih zahvaliti i Aniti Šestak Krog i Lauri Krog jer su svojim znanjima i informacijama uvelike pridonijele kvaliteti mog završnog rada.

Za kraj, najveće hvala upućeno je mojoj obitelji i prijateljima koji su mi uvijek bili najveća motivacija i podrška.

Sažetak

Ples je oduvijek bio dio čovjekova života. Nekada davno bio je znak molitve bogovima ili prinošenja žrtava, zatim pokazatelj kulturnih i statusnih razlika da bi kasnije postao pojam umjetnosti. Danas ples možemo gledati s više različitih aspekata; kao umjetnost, kao sport, kao razonodu, kao zabavu... U današnje vrijeme ples više nije samo pokazatelj statusa i talenta, već je pokazatelj osjećaja i izražavanja pokretom.

U ovom radu predstavljen je povijesni razvoj plesa općenito, ali i sportskog, odnosno natjecateljskog plesa. Rad sadrži i opisuje ključne promjene koje su oblikovale ples tijekom povijesti te ga dovele do oblika kakav poznajemo danas, a da bi se naglasila njegova važnost i velika mogućnost prilagodbe i razvoja u skladu s društvenim razvojem. Ujedno, u radu su prikazane današnje podjele modernog plesa, odnosno plesnih stilova. Navedena je stručna podjela plesova prema kategorijama, njihov povijesni razvoj i opis. Praćenje podjele i kategorizacije plesova u različite skupine prikazuje način formiranja plesnih stilova u kategorije i kako su ljudi s različitih kontinenata i u različitim državama pronašli „zajednički jezik“ i doveli ples do novih razina. Povezivanjem kultura i plesnih stilova, ples kao aktivnost postaje sve popularnija što rezultira otvaranjem prvih škola. Razvoj plesnih škola objašnjava prilagodbu plesova u prošlosti, a koja je vidljiva i danas. U radu je istaknuto učenje i prihvaćanje novih plesnih stilova kao jedan od glavnih čimbenika za uspjeh u svijetu plesa. Prihvaćanjem i moderniziranjem plesova dolazi i do otvaranja plesnih klubova, plesnih saveza i stvaranja plesnih natjecanja. U radu je navedeno formiranje konkretnih udruga i natjecanja te njihov razvoj do danas. Analizirani su i financijski podatci pojedinih hrvatskih plesnih škola i klubova, kao i poslovanje Saveza. Usporedba i analiza navedenih informacija daje jasnu sliku o stanju plesa u RH što i jest jedan od ciljeva samog rada. Utvrđivanje aktualnog stanja pridonosi osmišljavanju novih mogućnosti napretka i poboljšanja plesnog svijeta u RH što je, također, jedan od ciljeva rada. U radu su navedeni problemi s kojima se suočavaju subjekti u području plesa, ali i njezini pozitivni aspekti. Bitne informacije o samom stanju u plesu prikupljene su anketnim upitnikom. Njega su ispunjavali plesači – ili njihovi roditelji ako su plesači maloljetni, treneri te stručno osoblje koje radi u području plesa. Pojedine informacije o plesnim klubovima prikupljene su i iz članaka i iz osvrta. Njih je napisala voditeljica sportskog plesnog kluba „Ritam“. Glavni cilj ovog rada bio je istražiti sustav natjecateljskog plesa pod okriljem Nacionalnog sportskog plesnog saveza i utvrditi izvore financiranja plesnog saveza,

plesnih klubova i škola. Isto tako, cilj je utvrditi isplativost, odnosno neisplativost provođenja sportskih djelatnosti u području plesa.

Ključne riječi: *ples, sportski ples, hrvatski sportski plesni savez, financijski izvještaj, ideje za razvoj plesa, problemi vezani za ples*

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJEST PLESA	3
2.1. Povijesni razvoj plesa	3
2.1.1. Prapovijesni i antički plesovi	3
2.1.2. Srednji vijek, renesansa i barok	4
2.1.3. Klasicizam i romantizam	5
2.1.4. Suvremeni i moderni plesovi	6
2.2. Povijesni razvoj sportskog plesa	7
3. VRSTE PLESOVA I DISCIPLINA U PLESNIM NATJECANJIMA	9
3.1. Standardni plesovi.....	9
3.1.1. <i>Engleski valcer</i>	11
3.1.2. <i>Bečki valcer</i>	11
3.1.3. <i>Tango</i>	11
3.1.4. <i>Slowfox</i>	11
3.1.5. <i>Quickstep</i>	12
3.2. Latinoamerički plesovi.....	12
3.2.1. <i>Samba</i>	13
3.2.2. <i>Rumba</i>	14
3.2.3. <i>Cha-cha-cha</i>	14
3.2.4. <i>Paso doble</i>	14
3.2.5. <i>Jive</i>	14
3.3. Ostali plesovi	15
4. SUSTAV NATJECANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	18
4.1. Sustav natjecanja sportskog plesa u Republici Hrvatskoj.....	18
4.1.1. Suđenje.....	19
4.1.2. Organiziranje natjecanja	20

4.2. Sustav natjecanja ostalih plesova u Republici Hrvatskoj	22
5. PLESNE ORGANIZACIJE	23
5.1. Hrvatski sportski plesni savez.....	23
5.1.1. Financiranje HSPS-a.....	23
5.2. Svjetska plesno sportska federacija	24
5.3. Svjetsko vijeće plesa	25
6. STANJE SPORTSKOG PLESA NA PRIMJERU PLESNOG KLUBA.....	26
6.1. Primjer sportskog plesnog kluba Ritam	26
6.1.1. Financiranje SPK Ritam	27
7. STANJE PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ	28
7.1. Pokazatelji dobrog stanja razvoja plesa u Republici Hrvatskoj.....	28
7.1.1. Isplativost ulaganja u ples u malim sredinama	28
7.1.2. Broj članica HSPS-a i otvorenih klubova u Republici Hrvatskoj.....	28
7.1.3. Utjecaj plesa na psihofizičko zdravlje	29
7.2. Problemi u svijetu plesa u Republici Hrvatskoj.....	29
7.2.1. Ples i pitanje sporta	29
7.2.2. Financiranje plesa	30
7.2.3. Osposobljavanje kadrova u plesu.....	31
7.2.4. Muškarci u plesu	31
7.2.5. Medijska pažnja	32
8. ISTRAŽIVANJE O STANJU PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ I FINANCIRANJU PLESAČA.....	34
8.1. Metodologija istraživanja.....	34
8.2. Karakteristike uzorka	35
8.3. Rezultati istraživanja.....	37
8.4. Ograničenja istraživanja.....	49
9. MOGUĆNOSTI RAZVOJA PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ	50

9.1. Ples kao obvezni dio Tjelesne i zdravstvene kulture u školama.....	50
9.2. Radionice	51
9.3. Stipendije i suradnje.....	51
9.4. Promoviranje turizma i plesa	52
10. ZAKLJUČAK.....	53
11. LITERATURA	55
PRILOZI	57
Prilog 1. Anketni upitnik – Istraživanje o stanju plesa u RH i financiranju plesača	58

1. UVOD

U suvremenom svijetu nemoguće je ne primijetiti važnost i prisutnost plesa. Ples se pojavljuje u različitim segmentima i na različite načine – pojavljuje se na sportskim natjecanjima, u izvedbama tijekom pauze nekog drugog sporta, na raznim dječjim i ostalim priredbama, na samostalnim plesnim natjecanjima, zatim u kazalištima kao vrsti umjetnosti; viđa se također i na društvenim mrežama, u videospotovima, u filmovima i sl. Ipak, postavljaju se pitanja: *Je li ples doista tako popularan kako se doima?, Jesu li mladi upoznati s plesom i zainteresirani za isti?, Kakvo je stanje plesa u Republici Hrvatskoj?, Koji su njegovi problemi?, Koji pozitivni aspekti proizlaze iz plesa?*.

Ovaj završni rad obuhvaća odgovore na navedena pitanja jer mu je cilj dati širu sliku o aktualnom stanju plesa u Republici Hrvatskoj, sustavu natjecanja i funkcioniranju rada saveza, klubova i škola te o financiranju istih, o aktualnim problemima i prednostima plesa u Republici Hrvatskoj, kao i o idejama i mogućnostima razvoja istog. Iako je cilj rada istražiti stanje plesa općenito, malo veći naglasak stavljen je na sportski, odnosno natjecateljski ples jer je najzastupljeniji i pokazuje stvarno stanje i stvarnu sliku plesa danas.

Rad je oblikovan od nekoliko dijelova: uvoda, razrade teme, zaključka i navedene korištene literature. U uvodnom dijelu navedena su glavna pitanja rada, ciljevi i sam koncept rada. U razradi teme upoznaje se pojam plesa i njegov povijesni razvoj. Prati se razvoj suvremenog plesa i sportskog, odnosno natjecateljskog uz njegovu prilagodbu tijekom godina. Zatim se obrađuje podjela plesova u određene skupine, tj. kategorije s posebnim naglaskom na bitnim činjenicama o svakom plesu i svakoj pojedinoj kategoriji. Nakon obrade plesova, objašnjen je smisao i razvoj Hrvatskog sportskog plesnog saveza, kao i otvaranje klubova i škola. Taj dio rada važan je zbog usporedbe prošlih godina i današnjice, prema kojima se izdvaja stanje i napredak ili nazadovanje u tom polju. Uz povijesne i suvremene činjenice o djelovanju saveza, klubova i škola, ovaj rad obrađuje i financijske izvještaje navedenih pravnih osoba te usporedbom i analizom daje određenu sliku plesnog svijeta u RH. Ujedno, dio rada posvećen je anketnom upitniku i analizi zadovoljstva i mišljenja hrvatskih plesača, trenera i ostalog osoblja koje sudjeluje u plesnim aktivnostima. Budući da su oni najbliži izazovima s kojima se svakodnevno suočavaju, njihova iskustva daju stvarnu i istinitu sliku hrvatskog plesa. Prije samog kraja rada percipirane su ideje za poboljšanje plesa u Republici Hrvatskoj, kao i

Mia Biškup

Stanje i mogućnosti razvoja plesa u Republici Hrvatskoj

mogućnosti njegovog razvoja. U zaključku su istaknute najbitnije činjenice navedene u radu, koncipirajući ga u malu i smislenu cjelinu. Podatci su prikupljeni iz primarnih i sekundarnih izvora, kao i iz vlastita iskustva ljudi kojima je ples čitav život.

Život je plesač, a vi ste ples.

(Tolle, 2005)

2. POVIJEST PLESA

Ples je općepoznat pojam koji nema samo jednu točnu definiciju jer se ovom konceptu pristupa na različite načine. Opisuje ga se kao aktivnost, kao sport, kao osjećaj, kao pokret i sl., no najčešća i najprihvaćenija definicija jest da je ples ritmično pokretanje tijela prema ritmu glazbe (rjeđe bez glazbe), pojedinačno, u parovima ili u skupinama (Anon, 2021). Još u prvim civilizacijama ples je bio uključen u ljudski život. Ples je služio kao molitva bogovima, prinos žrtve, određeni ritual, a plesalo se i kad se ratovalo i kad su bile svadbe, odnosno plesom se izražavao bilo koji osjećaj – sreća ili tuga.

2.1. Povijesni razvoj plesa

Povijest plesa vrlo je bogata i raznolika. Proteže se stoljećima i tisućljećima u kulturama diljem svijeta. Podatci o plesu datiraju još iz doba crteža u pećinama. Prema njima može se zaključiti da je bio važan dio ljudskih života od najranijih ljudskih zapisa. Ples je bio korišten u religijske svrhe (molitve, obredi i sprovodi), kao promicatelj društvenih interakcija (svadbe, druženja i rasonoda) i kao umjetničko izražavanje i izražavanje osjećaja u kasnijem periodu (Maletić, 1986).

2.1.1. Prapovijesni i antički plesovi

Na samom početku stvaranja civilizacija ljudi su tek učili o životu u zajednici (o osjećajima, komunikaciji i sl.) i zasigurno ga poimali drukčije od ljudi u današnjem suvremenom društvu. Zbog toga su oni svoje osjećaje, svoje želje i izazove prikazivali plesom: radost, tugu, obredne žrtve, molitve za konkretne pojave poput dovoljno hrane, dobra vremena (sunca ili kiše) i zdravlja izražavali su plesnim pokretima.

U antičkoj kulturi, narodi poput Egipćana, Grka i Rimljana, plesom su se koristili u svakodnevnim životnim situacijama. Vjerski obredi, društvena događanja i zabave nisu mogla proći bez plesnih nastupa. Grci su plesom ponajviše štivali svoje bogove i plesom su izražavali mitove i legende. Na gravurama vaza mogu se vidjeti ponavljajući pokreti ruku i tijela koji simboliziraju plesne pokrete. Smatra se da su starogrčki plesovi bili preteča današnjem baletu.

Također, u Grčkoj i Maloj Aziji nastao je ples zvan *bahanalije*¹ (Anon, 2013). Egipat je također bio veliko plesno središte u kojem je narod također štovao božanstva, ali i vladare. Egipat se naziva i *zemljom-majkom svakog civiliziranog plesa* – što znači da su oni bili prvi koji su uvodili određena pravila i pokrete u plesove (Maletić, 1986). Poput Grka i egipatski je narod slikao i urezivao plesne figure na vaze i u kamenje. Rimljani su bili slični Grcima: imali su slične plesove – poput sličnih ili identičnih božanstava s drugim imenima – i plesovima su se koristili u odgoju djece iz povlaštenih staleža (Enciklopedija.hr, 2021).

2.1.2. Srednji vijek, renesansa i barok

U srednjem vijeku ljudi su i dalje ples povezivali s religijom, ne samo sa štovanjem božanstava, već ples postaje glavni dio vjerskih obreda. Crkva je bila uključena u odluke vezane za ples; neke je odobravalala, neke stilove zabranjivala. U samom početku crkva je uvodila ples u vjerske obrede, zagovarajući svjetske plesove kao nešto što je dobro. Međutim, početkom 7. stoljeća, crkva brani plesove na grobljima i u vjerskim obredima, dok u 15. stoljeću brani i svjetske plesove jer je u njima pronašla elemente poganstva i erotike (Enciklopedija.hr, 2021).

Renesansa je doba u kojem, unatoč raznim zabranama, ples i dalje pronalazi način postojanja. Iznimno popularni postaju tzv. dvorski plesovi² (HAZU, 2016) s francuskih i talijanskih dvorova. Jedni od prvih društvenih plesova bili su *branle*³ (Anon, 2014) i *farandole*⁴ (Anon, 2014) koji su se plesali odmjerenim koracima u krug. Zatim se javlja i ples *estampa*⁵ (Anon, 2014) u kojem plesač pleše s dvije plesačice. Za vrijeme renesanse veliku popularnost imaju i plesovi *saltarello*⁶ (Anon, 2014) i *allamande*⁷ (Anon, 2014), dok je pučanstvu najdraži bio

¹ Bahanalije ili bakanalije (latinski: Bacchanalia) su u grčko-rimskoj religiji bili festivali vina posvećeni bogu Bahusu, tj. Dionizu.

² Dvorski plesovi su kolektivni plesovi u kojima se plesači drže za ruke te koračaju u nizu ili kružno uz pjevanje balada ili instrumentalnu pratnju.

³ Branle je francuski ples koji se pleše u parovima ili češće u kolu.

⁴ Jedan od prvih renesansnih plesova, pleše su u paru.

⁵ Renesansni ples muškarca s dvije plesačice.

⁶ Folklorni ples 14. stoljeća, nastao u Italiji.

⁷ Renesansni ples nastao na području Njemačke, populariziran u Italiji i Francuskoj.

*basse danse*⁸ (HAZU, 2016). Najpoznatiji dvorski ples bio je *menuet*⁹ koji je spajao razne figure i pokrete (Dugi, 2015).

I barok je bio zagovaratelj dvorskih plesova uz naglasak kostima i novih plesnih figura. Mnogi plesovi iz vremena renesanse plesali su se i u vrijeme baroka, ali su se postepeno mijenjali, tj. dodavale su se figure, osmišljavali novi pokreti i načini izvođenja plesova. Ono što posebno obilježava barok jesu veliki i raskošni balovi s plesačima u posebnim kostimima – u očaravajućim i raskošnim haljinama i odijelima. Budući da su balovi zahtijevali i određenu vrstu scenskog nastupa i glazbe, popularizirana je i nova plesna vrsta – *valcer*¹⁰ (Anon, 2014). U 18. i 19. stoljeću dolazi do rapidnog razvoja novih plesnih vrsta i stilova, a neki od njih su i *country dance*¹¹ (Anon, 2014), *polka*¹² (Anon, 2014), *mazurka*¹³ (Anon, 2014), *galop*¹⁴ (Anon, 2014) i *quadrille*¹⁵ (Enciklopedija.hr, 2021).

2.1.3. Klasicizam i romantizam

Popularizacijom *valcera*, dvorskih plesova, kostima i scenskih nastupa u klasicizmu, u umjetnicima se bude nove ideje o onome što ples nudi. Kazališne umjetnosti, lirska obilježja i naglašavanje emocija stvaraju plesove koji naglašavaju simetriju i tehniku, ali i osjećaje. Najpoznatiji ples proizašao iz razdoblja klasicizma jest *balet*, koji je posebni oblik poprimio u vrijeme romantizma, a izrazito popularan i danas. Balet je počeo kao spoj umjetnosti i tehnike pokreta koji izražava osjećaje, tj. *priča priču*. Balet se najčešće povezivao s kazališnom umjetnošću, nastupima na dvorima viših statusa i kao pratnja francuskim operama. On se s godinama nije puno mijenjao iako je, kao i svaki ples, prolazio kroz promjene.

⁸ Renesansi polagani, niski ples.

⁹ Najpoznatiji dvorski ples do 19. stoljeća.

¹⁰ *Valcer* je ples koji se izvodi u paru na ritmičnu glazbu.

¹¹ Seoski ples koji se izvodi u parovima ili grupama prateći ritmičnu glazbu.

¹² *Polka* je ples češkog podrijetla koji se pleše u paru.

¹³ *Mazurka* je ples poljskog podrijetla koji je nazvan po istoimenoj pokrajini.

¹⁴ *Galop* je dio polke, bazira se na poskocima.

¹⁵ *Quadrille*, kao što samo ime govori, jest ples u četvero koji podrijetlom dolazi iz Francuske.

2.1.4. Suvremeni i moderni plesovi

Velik utjecaj na suvremeni ples imale su zapadne zemlje, ponajviše Sjeverna i Južna Amerika. Sam suvremeni ples stil je ekspresivnog plesa jer kombinira elemente nekoliko plesnih žanrova, uključujući moderne plesove, jazz, lirski i klasični balet. Iako ime govori drukčije, suvremeni se ne odnosi na današnji, već na stil plesa koji povezuje um i tijelo improviziranim i fluidnim pokretima. Razvijen je u 20. stoljeću, ali je popularan i danas (Bedinghaus, n.d.). Nadalje, u 20. stoljeću u Europu stižu i *tango*¹⁶, *jazz*¹⁷, *foxtrot*¹⁸, *swing*¹⁹, *boogie-woogie*²⁰, *rumba*²¹, *samba*²² i *cha-cha-cha*²³ (Anon, 2014). Nabrojani plesovi prisutni su i danas, većina čak i kao dio natjecateljskog sportskog plesa, dok su ranije bili oličenje dobrog statusa i elegancije. S obzirom na to što su različiti plesovi bili popularni u različitim grupama ljudi, *tango* i *swing* bili su sinonimi za bogate zabave (tzv. *old money*²⁴), dok se *boogie-woogie* povezivao s *bajkerima* (eng. *bikers*)²⁵ (Enciklopedija.hr, 2021).

Uz suvremene plesove pojavljuju se i moderni plesovi kao odgovor na balet i klasične plesove. Njihove glavne karakteristike su nesimetričnost, kretanje prema osjećaju glazbe, naglasak na samom pokretu, a ne na izvođenju istog. Neki od plesova iz kategorije modernih plesova su

¹⁶ *Tango* je ples podrijetlom iz Argentine koji se pleše u paru.

¹⁷ *Foxtrot* je vrsta standardnog plesa koja se najčešće pleše u paru, a iz njega proizlaze *slowfox* i *quickstep*.

¹⁸ *Jazz* je moderna tehnika koja je proizašla iz baleta, najčešće se pleše u skupinama.

¹⁹ *Swing* je vrsta društvenog plesa, proizlazi iz jazz-a.

²⁰ *Boogie-woogie* je ples koji je promijenio 3 različita imena - *jitterbug*, *be-bop*, *rock'n'roll*, te ima natjecateljski oblik.

²¹ *Rumba* je latino-američki ples koji se pleše u paru, polaganog tempa.

²² *Samba* je latino-američki ples koji se pleše u paru, dinamičnog tempa, podrijetlom iz Brazila.

²³ *Cha-cha-cha* je latino-američki ples koji se pleše u paru, najčešće dinamičan ritam, ples je kubanskog podrijetla.

²⁴ *Old money* referira se na obitelji koje su svoje naslijeđe i tradiciju prenosile s koljena na koljeno i po tome bile poznate.

²⁵ *Bajkeri* su motociklisti, pripadnici nekog kluba ili udruge

sam suvremeni ples, *ples na svili*²⁶, *hip-hop*²⁷, *breakdance*²⁸ i ostali plesovi koji imaju obilježja improvizacije pokreta u skladu s glazbom.

2.2. Povijesni razvoj sportskog plesa

Sportski ples relativno je mlada grana plesa, čija povijest ne seže daleko. Sama definicija sportskog plesa bila bi da je to jedan od najljepših dvoranskih sportova, u kojem nalazimo umjetnost, sport i zabavu. U sklopu sportskog plesa danas poznajemo dvije vrste plesova: latinoameričke i standardne (Krog, n.d.). Prvi put se sportski ples spominje u 20. stoljeću, točnije 1920. godine u Engleskoj, kad je osnovan prvi Nacionalni sportsko-amaterski plesni savez. Prvo plesno natjecanje u standardnim plesovima održalo se u Londonu 1922., a prva svjetska plesna federacija osnovana je 1935. godine u Pragu. Nakon Drugog svjetskog rata obnavlja se rad Svjetske plesne federacije, a 1990. ona mijenja ime u *International Dance Sport Federation* (IDSF)²⁹ i postaje 1997. godine punopravni član Međunarodnog olimpijskog odbora (Miletić, 2014.). Danas je sportski ples organiziran i popularan, okuplja plesače amatere i profesionalce. Oni predstavljaju svoje klubove na natjecanjima. Plesače amatere okuplja ISDF, a profesionalne plesne parove okuplja profesionalna plesna organizacija WDC³⁰. ISDF je član Međunarodnog olimpijskog komiteta (MOK)³¹ od 1997. godine i trenutno su sve aktivnosti usmjerene prema uključivanju sportskog plesa u program Ljetnih olimpijskih igara. Sportski ples u okviru MOK-a pripada grupi tzv. *prepoznatih sportova (recognized sports)* i uključen je u natjecanja u okviru Svjetskih igara (*World Games*)³² (Dugi, 2015).

Sportski ples u sklopu natjecanja ima četiri natjecateljske kategorije:

²⁶ je ples koji uključuje tkaninu koja visi sa stropa i formira dvije trake uz pomoć kojih plesač izvodi pokrete.

²⁷ *Hip-hop* vrsta je plesnog stila koji se pleše na hip hop glazbu, naziva se još uličnim plesom.

²⁸ *Breakdance* je dio hip hop-a čiji elementi zahtijevaju dugogodišnju praksu i vježbu.

²⁹ *Internacional Dance Sport Federation* (Međunarodna sportska plesna federacija), www.idsf.net

³⁰ *World Dance Council* (Svjetski koncil plesa), www.olympic.org

³¹ Međunarodni olimpijski komitet (IOC), www.olympic.org

³² Svi sportovi koji se tretiraju kao kandidati za program olimpijskih igara uvršteni su u natjecanja u okviru Svjetskih igara (*World Games*).

1. Natjecanje u latinoameričkim plesovima – Samba, Rumba, Paso Doble, Cha-cha-cha i Jive
2. Natjecanje u standardnim plesovima – Engleski valcer, Bečki valcer, Tango, Slowfox i Quickstep
3. Kombinacija – natjecanje u svih deset plesova
4. Natjecanje u formacijama – timovi, odnosno grupe od osmero parova plešu latinoameričke ili standardne plesove

3. VRSTE PLESOVA I DISCIPLINA U PLESNIM NATJECANJIMA

Plesovi koji su standardizacijom pretvoreni u sportske, različita su podrijetla, različitih ritmova, tempa i estetike. Dolaze iz država različitih povijesti i fizičkih praksi. Sportski se plesovi međunarodno nazivaju *ballroom*³³ ili *international*³⁴ plesovima, a označuju engleski stil sportskog plesnog natjecanja (*English style of competitive dancing*). Ti plesovi nalaze se pod okriljem Hrvatskog sportskog plesnog saveza (HSPS). Internacionalni ili engleski stil dijeli se na latinoameričke plesove – *samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive* i standardne plesove – *engleski valcer, tango, bečki valcer, slowfox i quickstep* (Dugi, 2015). Postoje i plesovi pod okriljem drugih saveza ili udruga, ali i pod okriljem HSPS-a iako ne pripadaju sportskim plesovima: urbani, umjetnički i plesovi u paru.

3.1. Standardni plesovi

Na standardne plesove ljudi najprije pomisle kada čuju riječ ples. Glavne karakteristike standardnih plesova su linija kretanja, estetika, dinamika i lakoća kretanja prostorom. Za razliku od latinoameričkih plesova, izvođenje pokreta u standardnim plesovima ne obilježava gibanje kukova, već je glavni fokus na nogama. Standardni plesovi se često definiraju kao *najveća moguća količina gibanja s minimalnim vidnim naporom* (Maletić, 1986). Standardni plesovi razvili su se iz dvorskih plesova s područja europskih zemalja.

U standardnim plesovima naglasak je na glazbi i pokretima. Njima se pobuđuju osjećaji. Senzualni okreti, dugi koraci i *lebdenje* po plesnom podiju u kombinaciji s glazbom navode publiku da se osjećaju kao u bajci. Držanje partnera je u čvrstom okviru u svim trenucima, osim u izvođenju plesnih figura. Okvir se naziva držanje u kojem partner desnom rukom partnericu drži ispod lopatica, a lijevu pruža od sebe u visini njenih očiju, dok njena lijeva počiva na njegovom ramenu, a desna u partnerovoj ruci. Sve figure prate liniju držanja, odnosno rade se plesačevom lijevom i plesačičinom desnom rukom.

Glazba za ples standardnih plesova uglavnom je polaganog tempa s prosječno 28 do 52 takta u minuti. Plesna oprema, odnosno kostimi za standardne plesove sastoje se od haljine i cipela za

³³ *Ballroom* označava dvoranske plesove.

³⁴ *International* označava skupna pravila dvoranskih plesova.

plesačicu, a od odijela i cipela za plesača. Haljine za standardne plesove uglavnom su dugačke i lepršave u tzv. sirena-kroju, što znači da je cijeli gornji dio do sredine bedara uzak, a od sredine bedara do stopala krojen je u širinu. Cipele su zatvorene i prilagođene pokretima standardnih plesova – kretanje preko pete. Plesne hlače i košulja najčešći su izbor opreme za plesača i uglavnom su crne boje, elegantni i zatvorenog tipa, dok su cipele prilagođene vrsti plesa. Šminka plesačice mora biti dovoljno jaka i prilagođena sceni, a frizure za oba partnera moraju biti uredne – to su najčešće punđe za žene, a frizure s gelom za muškarce. Ono što je bitno istaknuti vidljivije je u latinoplesovima: potamnjanje kože plesača zbog boljeg vizualnog dojma.

Standardni plesovi su *engleski valcer*, *bečki valcer*, *tango*, *slowfox* i *quickstep*.

Slika 1 Kostimi za standardne plesove

Izvor: <https://lovetodanceweb.wordpress.com/2017/05/27/standardni-plesovi/>

3.1.1. *Engleski valcer*

Engleski valcer, kako mu i sam naziv govori, potječe iz Engleske. Nastao je 1922. godine i jedan je od mlađih plesova. Obilježavaju ga dugi koraci, graciozni okreti i elegantne plesne figure. Budući da je ovim standardnim plesom jednostavnije ovladati, često je prvi na popisu učenja i na otvaranju plesnih natjecanja. Ples je poznat i po otvaranju zabava jer je graciozan i polagan. Pleše se na mirnu i sentimentalnu glazbu (Anon, 2021).

3.1.2. *Bečki valcer*

Bečki valcer podrijetlom je s bečkih dvorova iz 12. i 13. stoljeća. Godinama se prilagođavao i formirao prema svjetskim trendovima. Obilježavaju ga elegantni okreti prostorom i brzo gibanje nogu jer je *bečki valcer* brži ples u odnosu na ostale. Naziv je dobio prema njemačkoj riječi *waltzen* što znači vrtjeti se ili kružiti, a ples je popularizirala dinastija Strauss³⁵ svojim glazbenim utjecajem. Izvodi se najčešće uz klasičnu glazbu umjereno brzog ritma (Helena, 2017).

3.1.3. *Tango*

Iako se *tango* veže uz Argentinu, na sportskim natjecanjima pleše se engleski *tango*. Argentinski *tango* nastao je u Buenos Airesu, a europsku popularnost i promjenu doživio je 1907. godine u Parizu. Englezi ga prisvajaju 1920-ih godina. Takav *tango* danas izvode plesači na plesnih natjecanjima. Predstavljanje *tanga* zahtjevno je za plesače jer je njegov ritam dinamičan i isprekidan. Ples je zavodljiv i erotičan te se pleše na glazbu koja ritmom i tekstem odgovara plesu (Anon, 2021).

3.1.4. *Slowfox*

Slowfox je ples koji ima zanimljivu povijest. Naime, *slowfox* je ples koji je, uz *quickstep*, proizašao iz *foxtrota* 1924. godine kad su ga počeli plesati na glazbu različite brzine. *Slowfox* je elegantan, sporiji i umjetnički oblikovan ples obilježen dugim koracima, ležernim i

³⁵ Austrijska dinastija iz koje potječe Johann Strauss koji je bio jedan od najvećih kompozitora glazbe za bečki valcer.

elegantnim zamaskama te neuobičajenim okretima i plesnim figurama. Eleganciju i gracioznost ovog plesa glazbom naglašavaju klavir, saksofon i klarinet (Anon, 2021).

3.1.5. *Quickstep*

Quickstep je drugi ples proizašao iz *foxtrota* i totalna je suprotnost *slowfoxu*. On je, za razliku od *slowfoxa*, brzi ples s kratkim koracima uz poskakivanje. Ples djeluje lepršavo i živahno, a glazba je vesela i poletna. U ovom plesu partneri moraju biti sinkronizirani da bi ples estetski izgledao dobro i bio pravilno izveden jer *quickstep* sadrži mnogo poskakivanja i male korake (Helena, 2017).

3.2. Latinoamerički plesovi

Latinoamerički plesovi, iako im naziv nalaže drukčije, zapravo dolaze iz Afrike. Afrička glazba i plesni pokreti svidjeli su se Amerikancima. Oni su ih prisvojili i prilagodili svojoj kulturi. Uz latinoplesove vežemo kubansku glazbu i ritam, pokrete kukovima, eksplozivnost i dinamičnost. Iako su standardni plesovi nježniji, latinoplesovi su oni koji *pričaju priču*.

Kako je u standardnim plesovima naglasak na glazbi, tako je u latinoplesovima naglasak na izražavanju emocija, prenošenju priče. Uživljavanje u uloge, igre toplo-hladno, zavođenje i senzualnost pokreta glavna su obilježja latinoplesova. Držanje partnera je opuštenije nego u standardnim plesovima: partneri se drže za ruke u visini struka, a otpuštaju ih u izvođenju plesnih figura ili držanja za ruke u nekim situacijama ni nema. Pojedini plesovi držanje prilagođavaju figurama i elementima, odnosno držanje nije klasično, kod struka, već je to držanje jednom rukom u poziciji poluzagrljaja ili pak držanja ni nema jer su pokreti rukama dio koreografije.

Glazba je relativno brza za sve latinoplesove osim *rumbe*. Ona je najsporiji latinoples: taktovi se u prosjeku kreću od 25 do 62 takta. Kostimi za latinoameričke plesove prilagođeni su povijesti plesova i njihovim obilježjima. Plesačice nose haljine, uglavnom kraće i najčešće s resicama. Haljine su većinom jarkih boja s ukrasima, dijamantima, perjem i sl. Često postoje ukrasi napravljeni od tkanina usklađenih s haljinama plesačice koji se mogu umetnuti u kosu ili na ruku same plesačice, a u nekim slučajevima čak i na kostim partnera. Ženske cipele za latinoplesove otvorenog su tipa, odnosno prsti i stopalo nisu zatvoreni kao u cipelama za standardne plesove. Plesač najčešće odijeva plesne hlače, a za gornji dio tijela, ovisno o nastupu

i preferencijama plesača, obične ili prozirne košulje, svečani plesni prsluk ili može biti bez ikakve odjeće na gornjem dijelu tijela. Njihove cipele su prilagođene latino plesu i kretanju preko prstiju, a ne petom. Šminka i frizura uglavnom ostaju iste za obje kategorije, kao i tamnjenje tijela (Dugi, 2015).

Latinoamerički plesovi su *samba*, *rumba*, *cha-cha-cha*, *paso doble* i *jive*.

Slika 2 Kostimi za latinoameričke plesove

Izvor: https://vrsteplesovaht.files.wordpress.com/2017/03/screenshot_2017-03-18-20-49-28-1.png

3.2.1. Samba

Samba je ples koji se najčešće veže uz festivale. Jedan je od prvih latinoameričkih plesova s originalnim podrijetlom iz Afrike. Popularnost je taj ples stekao u Brazilu. *Samba* se smatra najtežim latinoameričkim sportskim plesom zbog činjenice da je ples vrlo brz s mnogo rada nogu i teškom tehnikom. *Samba* ima poseban *bounce* koji označava micanje tijela gore-dolje na način blagog sagibanja koljena u pokretima. U *sambi* je jako naglašen rad bokova i zdjelice,

ali i izvođenje plesnih figura što ga čini vrlo atraktivnim plesom za gledanje. Glazba za *sambu* je brza i vesela, često s festivalskim motivima (Anon, 2021).

3.2.2. *Rumba*

Rumba je ples kubanskog podrijetla. Prikazuje senzualnost, privlačnost i strast. Suprotnost je *sambi* jer je ples miran i erotičan. *Priča priču* o zavođenju i ljubavi. Obilježje *rumbe* je igra privlačenja i odbijanja partnera što se pokazuje plesnim figurama i okretima uz rad kukova. Glazba za *rumbu* je mirna, romantična i senzualna.

3.2.3. *Cha-cha-cha*

Cha-cha-cha je ples nastao spajanjem *rumbe* i *mamba*. Naziv *cha-cha-cha* dolazi iz glazbe jer tim onomatopejski riječima glazbenici izražavaju ritam najčešće udaraljka i bubnjevima, a plesači trima malim koracima u stranu – lijevom nogom u lijevu stranu, desnu nogu priključuju, zatim lijevom nogom veći korak ulijevo ili obrnuto – taj se korak zove Chassé. On je važan u mnogim plesovima (Anon, 2021). *Cha-cha-cha* povezuje korake nogu s micanjem ostalih dijelova tijela. Brz je i živahan i privlači publiku svojom vreckavošću. Glazba za ples ovoga plesa je umjereno brza do brza sa živahnim ritmom.

3.2.4. *Paso doble*

Paso doble ples je prepun strasti, emocija i zavođenja. Originalno podrijetlo plesa je Španjolska što potvrđuje i činjenica da u ovom plesu plesač oponaša matadora³⁶, a plesačica oponaša plašt – najčešće odijevajući crvenu haljinu. Njih dvoje plešu oko zamišljenog bika. Ovaj ples zahtijeva glumu i izražajno pokazivanje emocija – ponos, prkosi i zavođenje. Glazba za *paso doble* je posebna: oštra koračnica bez mogućnosti prevelikih promjena – iako danas postoje odstupanja – čiji ritam određuje početak i kraj plesa (Anon, 2021).

3.2.5. *Jive*

Jive slovi za najveseliji ples na plesnim natjecanjima, odnosno za najveseliji, najluđi i najzaigraniji ples, ples za mlade (Anon, 2021). U Europu su ga donijeli američki vojnici, a

³⁶ Osoba koja drži crveni plašt u borbi s bikom.

nastao je miješanjem mnogih plesnih stilova. Ipak, najveći utjecaj imao je akrobatski *rock and roll*. *Jive* je veseo i brz ples čiji se koraci, figure i akrobacije uglavnom rade u mjestu s mnogo poskakivanja i zabacivanja nogu. Glazba na koju se *jive* pleše je brza, živahna i vesela.

3.3. Ostali plesovi

Ostali plesovi, odnosno plesovi koji nisu standardni ili latinoplesovi, tj. sportski, imaju drukčiji način ocjenjivanja i natjecanja. Urbani, umjetnički i plesovi u parovima imaju drukčija pravila od sportskih, drukčije se izvode i drukčija su im obilježja. Urbani plesovi su *break dance*, *hip-hop*, *disco dance*, *electro boogie* i *street show*. Umjetnički plesovi su *step*, *show dance*, *modern dance* i *jazz*. Plesovi u paru su *bachata*, *salsa*, *disco fox* i *argentinski tango* (Anon, 2023).

Urbani plesovi zapravo su nastali iz uličnih plesova. Tehnike plesanja stvarane su kombinacijama različitih stilova i improvizacijom plesača. *Break dance* je i element hip-hopa nastao 1970-ih u Americi, preciznije u New Yorku. Ples je jako težak i traži intenzivno i kontinuirano vježbanje da bi se elementi mogli pravilno izvesti. *Break dance* može se podijeliti na tri stila: *Breaking* ili *B-Boying*, *Popping* ili *Electro Boogie* i *Locking*. Svaki od ova tri stila sadrži kombinaciju četiriju ključnih pokreta: *Top Rock* – pokreti se izvode u stajaćem položaju, najčešće koraci, *Power-Moves* – pokreti atletskih i gimnastičarskih disciplina i improvizacija plesača, *Footwork* – pokreti rukama i nogama, najčešće po podu i *Freeze* – tzv. pauza, podizanje na ruke. Već je 1980-ih bio popularan u televizijskim emisijama i filmovima što je dovelo do toga da postane dio tadašnje kulture. Podjela stilova identična je kao i za *break dance*, jer je *break dance* dio *hip-hopa*. *Disco dance* nastao je 1970-ih na američkoj sceni, odnosno kao dio noćnog života. Obilježava ga „ritam na četiri koraka“, a samim time i četiri glavna koraka, zatim glazba koja uključuje klavire, ritam i bas-gitare te ples najčešće dvoje partnera uz improvizirano praćenje glazbe. *Electro boogie* također je nastao u 70-im godinama prošlog stoljeća, a popularizirali su ga filmovi i TV-serije. Kombinacija je prijašnjih *boogie* verzija plesa s tehnikom poskakivanja. *Street show* je vrsta plesa koja njeguje početke uličnog plesa, formacije i grupe te hip-hop kulturu. Prepoznatljiv je

po širokoj odjeći kakvu uglavnom nose *rapperi*³⁷ i po improviziranim i teško izvedivim pokretima – pokretima sličnim za *break dance*u i *hip-hop*.

Umjetnički plesovi nastali su razvojem baleta zbog čega se temelje na baletnoj tehnici. Danas, osim baleta, umjetničkim plesom smatramo i *show dance*, odnosno plesove s obilježjima umjetničkih nastupa za posebno određena natjecanja. *Step* je vrsta plesa prepoznatljiva prema posebnim plesnim cipelama koje stvaraju *buku*. Može se izvoditi pojedinačno, u paru ili skupini najčešće uz pratnju glazbe. Plesači udaranjem stopala o pod stvaraju ritmične zvukove što publici omogućuje da spaja vizualno i slušno. Sam *step* nastao je oko 400-te godine u Irskoj. Današnja verzija ovoga plesa nastala je u 18. stoljeću u SAD-u: robovi su se tim plesom koristili kao razbibrigom na stresnom poslu. *Show dance*, kako mu i sam naziv govori, vrsta je plesa namijenjena za publiku. Ta vrsta kombinira skoro sve vrste plesa – standardne, latinoameričke, *jazz*, *hip-hop*, moderne, suvremene, sjedinjujući ih u jednu smislenu cjelinu. Ono što je specifično za ovu vrstu plesa jesu raznoliki kostimi kojima plesači *pričaju priču*, upotpunjujući doživljaj publike. Moderni ples, kao i *jazz*, opisani su ranije u radu.

Plesovi u paru popularni su svugdje u svijetu. Najčešće su glavni plesovi na zabavama, domjencima, svadbama i sl. Osim što su privlačni izgledom, oduvijek su bili dobar način za zbližavanje, a u prijašnjim godinama i zavodjenje, tj. očaravanje partnera. *Bachata* je ples podrijetlom iz Dominikanske Republike s početka 20. stoljeća. Tema glazbe za *bachatu*, ali i za ples jesu ljubav i tuga, a najčešći instrumenti su gitare, bubnjevi i udaraljke. Osnovni korak u *bachati* broji se na četiri takta (udarca) i pleše se kao dva koraka u stranu. Iz tog se koraka izvode sve ostale figure. *Salsa* je ples podrijetlom s Kube, a naziv je dobila po istoimenom španjolskom umaku. Smatra se da je nastala pod utjecajem *rumbe* s dodavanjem koraka iz *sambe* uz daljnju improvizaciju u koracima i elementima. Specifična je vesela glazba s latinoritmom, različitim plesnim figurama s okretima, malim i brzim koracima i improvizacijom pokreta. *Disco fox* ima korijene u mnogim vrstama plesa i najčešći je ples koji se pleše danas. Ima tri osnovna koraka. Iz njih proizlaze sve ostale plesne figure. U Hrvatskoj se taj ples najčešće pleše na zabavama, svadbama i ostalim događanjima koji uključuju ples, te postoje i tečajevi. Argentinski *tango* nastao je početkom prošlog stoljeća u Argentini, točnije u

³⁷ Osobe koje stvaraju rap glazbu.

Buenos Airesu. Ples su *izmislili* europski imigranti koji su došli u Argentinu u potrazi za boljim životom, no ubrzo ga je prihvatila i šira populacija. Ne razlikuje se mnogo od *tanga* koji se pleše u kategoriji sportskog plesa, ali je grublji, s malim razlikama u koracima i pokretima i s elementima klasičnih argentinskih plesova.

4. SUSTAV NATJECANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sustav plesnih natjecanja u Republici Hrvatskoj odvija se, najčešće, preko plesnih saveza i udruga. Savezi imaju svoj statut i pravila prema kojima se organiziraju natjecanja, prijavljuju i kategoriziraju plesači te prema kojima se vrši suđenje i određuju pobjednici.

4.1. Sustav natjecanja sportskog plesa u Republici Hrvatskoj

Natjecanja sportskog plesa, odnosno sportskih plesnih parova (SPP), započinju registracijom plesača kluba u HSPS-u. Sportski plesni par sastoji se od jednog plesača i jedne plesačice, a kao članovi sportskog plesnog kluba stječu prava natjecanja u tri kategorije – latinoamerički plesovi, standardni plesovi te kombinacija svih deset plesova.

Sukladno pravilima Međunarodne sportsko-plesne federacije (WDSF) (2023) natjecatelji su razvrstani u više starosnih kategorija: Mlađi osnovci (od 9. godine), Osnovci (10. – 11. godina), Mlađa mladež (12. – 13. godina), Mladež (14. – 15. godina), Starija mladež (16. – 18. godina), U-21 (16. – 21. godina), Odrasli (od 19. godine), Veterani 1, Veterani 2, Veterani 3, Veterani 4 (skupine veterane od 35. godine nadalje) (Anon., 2023).

Također, sukladno Natjecateljskom pravilniku Hrvatskog sportskog plesnog saveza (2023) sportski plesni parovi natječu se u sedam kvalitativnih razreda:

1. D1-razred: natjecatelji plešu samo *engleski valcer* i/ili *cha-cha-cha* – ograničeni program
2. D2-razred: natjecatelji plešu samo *engleski valcer* i *quickstep*, odnosno *cha-cha-cha* i *jive* – ograničeni program
3. D-razred: natjecatelji plešu samo *engleski valcer*, *tango* i *quickstep*, odnosno *sambu*, *cha-cha-cha* i *jive* – ograničeni program
4. C-razred: natjecatelji plešu svih pet standardnih i/ili latinsko-američkih plesova – ograničeni program
5. B, A i I razredi: natjecatelji plešu svih pet standardnih i/ili latinskoameričkih plesova – neograničeni program (HSPS, 2023).

Starosne kategorije najčešće se računaju prema jednom članu para, osim ako par nije isto godište. Naime, plesač ili plesačica nositelj je, odnosno nositeljica, starosne kategorije. U većini slučajeva računaju se godine mlađeg člana para da bi par mogao konkurirati ostalim

parovima u starosnoj kategoriji. Kvalitativni razredi određuju se bodovima, odnosno na bodovnim turnirima i bodovima koje SPP skupi tijekom godine i na natjecanjima. Svaka kategorija ima točno određen broj bodova koji par mora skupiti da bi ušao u tu kategoriju. Prijelazi u višu kategoriju nisu usko povezani s disciplinom. Svaka disciplina treba svoj broj bodova zbog čega plesači mogu npr., u latinoameričkim plesovima biti C-razred, a u standardnim plesovima D-razred. Broj bodova iz kategorije u kategoriju uglavnom se prenosi, osim u posebnim slučajevima određenim Pravilnikom. Primjerice, ako plesači nemaju određenu starosnu dob, mogu početi plesati u novoj kategoriji, ali ne prenose bodove, već počinju od nule (Dugi, 2015).

4.1.1. Suđenje

Sudci, odnosno osobe koje imaju plesne licence – ISTD (*Imperial Society of Teachers of Dancing*) ili IDTA (*International Dance Teachers Association*) trebaju udovoljavati kriterijima propisanim u Hrvatskom sportskom plesnom savezu. Oni u kratkom vremenskom periodu – najčešće dvije minute, koliko traju plesovi s iznimkom *jivea* i *bečkog valcera* jer traju minutu i 30 sekundi – ocjenjuju parove i rangiraju ih na ljestvici poretka. Ovisno o broju prijavljenih parova, određuje se broj koji ulazi u finale – ako je samo sedmero parova ili manje, smatra se da se pleše finale, ako je više od sedam parova, broj parova u finalu određuje se sukladno s Pravilnikom. Sudci tijekom suđenja imaju *Pocket PC-jeve*³⁸ preko kojih rangiraju SPP-ove od najboljih prema sljedeće plasiranim, dajući ocjene od 1 (jako loša izvedba) do 10 (izvanredna izvedba). Navedenim ocjenama boduju se sljedeći kriteriji:

1. koreografija (sadržaj, karakter plesa)
2. tehnika (tehnika LA / ST plesova)
3. muzička interpretacije/glazba (timing)
4. opći dojam (ekspresija, korištenje prostora)
5. sinkronizacija (usklađenost pokreta, tehnička usklađenost)

³⁸ Mini tableti preko kojih se upisuju bodovi i rangiraju SPP-ovi.

Prilikom ocjenjivanja sudci svoju pozornost posvećuju i ritmu, stavu tijela, linijama, držanju, ravnoteži, zajedništvu, glazbenoj interpretaciji, prezentaciji, snazi, akciji stopala, gibanju po plesištu i općem dojmu koji sportski plesni par ostavlja (HSPS, 2023).

Sudačka postava sastoji se od neparnog broja sudaca (najčešće od 3 do 13), a razlog tome je taj što svaki sudac, koliko god objektivno prati nabrojane kategorije, subjektivnim dojmom rangira plesače. Ovim načinom želi se izbjeći izjednačenje ocjena.

4.1.2. Organiziranje natjecanja

U Republici Hrvatskoj vrstu i način organizacije sportskog plesnog natjecanja određuje Natjecateljski pravilnik (HSPS, 2023).

Prema Članku 22. Natjecateljskog pravilnika, vrste natjecanja u sportskim ST, sportskim LA, odnosno kombinaciji deset sportskih plesova:

1. sportsko plesno natjecanje SPK-a
2. sportsko plesno natjecanje osnovne, srednje, više ili visoke škole
3. Prvenstvo osnovnih, srednjih, viših ili visokih škola u sportskom plesu/plesovima
4. Prvenstvo županije, grada ili općine u sportskom plesu/plesovima
5. HSPS Bodovni sportski plesni turnir (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS BT ST/LA)
6. HSPS Kup Republike Hrvatske u sportskim standardnim (ST) i latinskoameričkim (LA) plesovima (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS KUP ST/LA)
7. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske u sportskim standardnim (ST) plesovima (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH ST)
8. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske u sportskim latinskoameričkim (LA) plesovima (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH LA)
9. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske u deset sportskih plesova (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH 10)
10. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske za formacije sportskih plesnih parova u ST plesovima (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH formacija SPP ST)
11. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske za formacije sportskih plesnih parova u LA plesovima (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH formacija SPP LA)

12. HSPS Pozivni sportski plesni turnir (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: PT ST/LA)
13. HSPS Otvoreni sportski plesni turnir (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: OT ST/LA)
14. Međunarodna natjecanja u skladu s pravilnicima WDSF-a
 - a) WDSF *Open* (skraćeni naziv za upis u kalendar WDSF O ST/LA)
 - b) WDSF *International Open* (skraćeni naziv za upis u kalendar WDSF IO ST/LA)
 - c) WDSF *World Open* (skraćeni naziv za upis u kalendar WDSF WO ST/LA)
 - d) WDSF *Grand Slam Open* (skraćeni naziv za upis u kalendar WDSF GS ST/LA)
15. Međunarodna natjecanja u skladu s pravilnicima DSE
 - a) DSE *Children European Grand Prix* (skraćeni naziv za upis u kalendar DSE ST/LA)
 - b) DSE *International team match* (skraćeni naziv za upis u kalendar DSE TM)
16. HSPS Bodovni sportski plesni turnir u *breakingu/breakdancu* (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS BT *breaking/breakdance*)
17. HSPS Kup Republike Hrvatske u *breakingu/breakdancu* (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS KUP *breaking/breakdance*)
18. HSPS Prvenstvo Republike Hrvatske u *breakingu/breakdance-u* (skraćeni naziv za upis u kalendar natjecanja: HSPS PRH *breaking/breakdance*)
19. natjecanja drugih plesnih stilova i disciplina definirana Prilozima ovog Pravilnika (HSPS, 2023).

Sva navedena natjecanja organiziraju članice prema statutu Saveza. Članice Saveza, odnosno plesni klubovi, prijavljuju se i dogovaraju za domaćinstvo određenog natjecanja: svaka članica svake godina organizira natjecanje. Nakon dogovorenog domaćinstva određenog prema ocjenama i bodovima prijašnjih natjecanja klub domaćin brine o organizaciji natjecanja, sponzorima, donatorima i svemu potrebnom za održavanje samog natjecanja. HSPS pomaže u financiranju, ali većina se natjecanja financira sponzorima i donatorima – fizičke i pravne osobe – uz pomoć zajednica sportskih udruga grada ili druge lokalne uprave, kupnjom ulaznica te startninama (kootizacijama) plesača i klubova.

Na bodovnim turnirima SPP plešu standardne i latinoameričke plesove te osvajaju bodove što ih vodi u više kvalitativne razrede. Na prvenstvima Republike Hrvatske najbolji SPP postaju

članovi reprezentacije čime stječu pravo predstavljanja Republike Hrvatske na europskim i svjetskim prvenstvima i kupovima.

4.2. Sustav natjecanja ostalih plesova u Republici Hrvatskoj

Natjecanja koja nisu natjecanja sportskih plesova, a pod okriljem su HSPS-a, imaju slična ili ista pravila kao i sportski plesovi. Razlike su u prilagodbi pravila za pojedine plesove poput odabira kostima u skladu s godištem natjecatelja, zatim poput kombinacije plesova (vremensko trajanje, odabrani elementi) ili korištenja rekvizita i sl. Klubovi moraju dostaviti popis pjesama na koje se izvode nastupi, popis plesova koji se koriste (ako je kombinacija), formacija (broj natjecatelja i podatci) te ostale podatke koje organizator može tražiti. Budući da postoje plesovi s podrškama i akrobatskim elementima – poput *hip-hopa*, *break dancea*, *street dancea* – postoje pravila Svjetske plesne federacije za svaki ples: određene dobne granice za izvođenje akrobacija i podrški i zabrane poput zabrane ulaska drugih ljudi, odnosno onih koji nisu dio koreografije u prostore plesača, zabrana unošenja životinja i bilo kakvih motornih vozila na podij za vrijeme nastupa.

5. PLESNE ORGANIZACIJE

Ples, poput svakog drugog sporta, ima svoje organizacije i saveze za razvoj i napredak. U Hrvatskoj postoji nekoliko organizacija koje pridonose razvoju sporta, a to su Hrvatski sportski plesni savez (HSPS) kao najvažnija i Hrvatski showdance savez (HSDS), ali i lokalni sportski savezi i udruge koji pomažu svim sportovima, pa tako i plesu. Ujedno, postoji i Europska plesno sportska federacija (*Dancesport Europe* – DSE). Organizacije važne za ples na svjetskoj razini su Svjetska plesno sportska federacija (*Worlds DanceSport Federation* – WDSF) i Svjetsko vijeće plesa (*World Dance Council* – WDC).

5.1. Hrvatski sportski plesni savez

Hrvatski sportski plesni savez (HSPS) osnovan je 12. lipnja 1992. godine u Zagrebu pod nazivom Hrvatska udruga športskih plesača amatera (HUŠPA). Taj savez 1. siječnja 1994. godine, kao HUŠPA, postaje članicom Svjetske plesno sportske federacije (WDSF), a 10. rujna 1995. godine i dio Hrvatskog Olimpijskog odbora (HOO). U Europsku plesno sportsku federaciju HSPS učlanjuje se 2016. godine. Glavni ciljevi HSPS-a su poticanje, pomaganje, promidžba i razvitak plesa i klubova, stručno osposobljavanje i izobrazba voditelja i sudaca te unaprjeđenje i proširenje sportskog plesa u RH. U 2023. godini HSPS broji 24 registrirane članice i više od 1100 registriranih plesača i plesačica.

5.1.1. Financiranje HSPS-a

Hrvatski sportski plesni savez, kao i većina sličnih tijela, neprofitna je organizacija koja se bavi promicanjem i poboljšanjem plesa u Republici Hrvatskoj. Budući da je neprofitna organizacija, ne stvara redovite prihode poput tvrtki, već svoje prihode stječe iz posebnih izvora. Neki od njih su organiziranje sportskih natjecanja, usluge koje radi za članice, donacije i sponzorstva i sl.

Prema Članku 40., Pravilnika o financijskom poslovanju HSPS-a prihodi od organizacije sportskih plesnih natjecanja su:

1. prihodi od ulaznica
2. prihodi od kotizacija
3. prihodi od startnina
4. prihodi od sponzorstava i donacija

5. drugi prihodi u skladu s Zakonom.

Ujedno, prihodi Saveza su prihodi od članarina (3000 kn), registracija natjecatelja, registracija sudaca, trenera i ostalih osoba osposobljenih za rad u sportu i od naknada za usluge koje vrši članicama.

Osim prihoda, postoje i rashodi Saveza. U rashode spadaju troškovi plaća, službena putovanja i troškovi organizacije sportskog natjecanja. Uz to, vrstom rashoda smatraju se i stipendije i nagrade kojima Savez može nagraditi talentirane i uspješne plesače. Prema Članku 41. Pravilnika o financijskom poslovanju HSPS-a rashodi nastali prilikom organizacije sportskih plesnih natjecanja su:

1. pristojbe međunarodnim sportskim plesnim federacijama
2. najam dvorane
3. reklamni materijali
4. naknade za suce i službeno osoblje
5. nagrade
6. organizacijski troškovi
7. razglas i rasvjeta
8. ostali troškovi o kojima se podnosi detaljan izvještaj Upravnom odboru Saveza (HSPS, 2019.).

5.2. Svjetska plesno sportska federacija

Svjetska plesno sportska federacija (*World DanceSport Federation* – WDSF) osnovana je 12. svibnja 1957. godine u Švicarskoj pod tadašnjim nazivom Međunarodno vijeće plesača amatera. Taj naziv mijenja 1990. godine u Međunarodnu federaciju sportskih plesova, a 2011. naziv kojim se koristi i danas - WDSF. Danas federacija broji 95 zemalja članica.

Treba istaknuti da je u prošlosti WDSF surađivala s WDC i bile su usko povezane. Ipak, zbog pojavljivanja sve većeg broja amaterskih plesača koje je WDC podupirala, WDSF odlučila se povući te raditi samostalno. To je dovelo do problema jer su se stvorile zabrane natjecanja u obje kategorije i plesači su morali birati – sportski ples i plesovi pod okriljem WDSF ili ostalo. Ujedno, WDSF donijela je pravilo da SPP mogu biti samo parovi koji sadrže dva člana različitog spola.

5.3. Svjetsko vijeće plesa

Osnovano je 22. rujna 1950. godine u Edinburghu. Glavni cilj bio je osigurati bazu, pravila i sredstva za održavanje natjecanja dvoranskih sportskih plesova. Uz sudjelovanje s WDSF-om, organizacije su brojile mnoge članice, ali prestankom suradnje obje su izgubile članice. Danas WDC broji 59 članica.

6. STANJE SPORTSKOG PLESA NA PRIMJERU PLESNOG KLUBA

Plesni klubovi razvili su se iz plesnih škola da bi proširili svijest i znanje o plesu i kasnije imali mogućnost sudjelovanje na plesnim natjecanjima. Plesni klubovi, kao i većina ostalih plesnih organizacija, neprofitne su organizacije koje svoje prihode ostvaruju od članarina, donacija i sponzorstava te prodajom ulaznica, kotizacijama i startninama od organiziranih natjecanja. Na financiranje klubova uveliko utječu i sportske udruge grada ili lokalne samouprave, pomažući svim sportskim udrugama/klubovima, uzimajući u obzir rang sporta, rezultate te profesionalizam, odnosno amaterizam.

6.1. Primjer sportskog plesnog kluba Ritam

SPK Ritam, klub iz Koprivnice, svoje djelovanje započinje 2009. godine kao dio Plesnog centra Ritam iz Zagreba. Budući da na početku klub nije imao svoje prostorije i trenere, plesači su na treninge odlazili u Križevce. Ipak, zainteresiranost za ples sve je više rasla zbog čega SPK Ritam u Koprivnici 4. prosinca 2011. postaje samostalni plesni klub. Treninzi su se tada održavali u lokalnim slobodnim dvoranama, dok su treneri putovali iz Siska, Zagreba i okolice.

Prvi događaj koji je *napravio povijest* za klub bio je događaj *Ples sa zvijezdama*. Taj su događaj gđe. Dolores Ciglar (tadašnja predsjednica) i Anita Šestak–Krog (sadašnja predsjednica) dogovorile u suradnji s SPK Ritam iz Zagreba da bi se probudila svijest o plesu. Nakon toga, 2013. godine klub potpisuje ugovor s trenerom Robertom Schubertom, dugogodišnjim trenerom reprezentacije te iste godine organiziraju PH u Koprivnici. To je bilo prvenstvo Hrvatske u latinoameričkim plesovima gdje su članovi kluba osvojili titulu prvaka. Klub smatra da su navedeni događaji bili ključni za pojačanje svijesti i razvoj plesa u manjoj sredini što pokazuju svakom novom plesnom sezonom.

Svake godine, kako je i obaveza članice Saveza, SPK Ritam organizira natjecanja, sudjelujući na istima. Isto tako, klub se može pohvaliti članovima koji su osvajali višestruka prvenstva Hrvatske, bodovne turnire te bili članovi reprezentacije.

Danas SPK Ritam nudi sportski ples, plesnu školu za djecu i mladež, tečajeve društvenih plesova, plesnu rekreaciju, *lady latin* rekreaciju za žene, salsu & ruedu te individualne tečajeve za mladence. Osim poduka u Koprivnici, Ritam se proširio i u Đurđevac. Glavni moto kluba je

Plesom do zdravlja i kulture što redovito pokazuju odazivanjem na radionice, u škole i vrtiće te općenite nastupe kojima se budi svijest o plesu.

6.1.1. Financiranje SPK Ritam

Glavni izvori financiranja SPK Ritam su prihod od članarina, privatnih/individualnih sati, prihodi od kotizacija, startnina i ulaznica (kojima se pokriva dio troškova, a dio ide Savezu) te prihodi od zajednice sportskih udruga grada Koprivnice, ali i donacije i sponzorstva privatnih i javnih osoba koje potpomažu rad kluba.

Slika 3 Financijski izvještaj SPK Ritam

	2019	2020	2021
Ukupni prihodi	39.768,82	23.955,04	28.797,61
Ukupni rashodi	39.359,01	23.768,04	27.635,90
Rezultat poslovanja	409,81	187,00	1.161,70
Imovina	4.875,94	3.095,89	5.451,33
Obveze	3.166,94	1.222,68	2.411,57
Potraživanja od kupaca	0,00	0,00	95,74
Tekući omjer	0,00	0,00	0,00
Dani naplate potraživanja	0,00	0,00	1.251,71
Prosječna bruto plaća na zaposlenog	0,00	0,00	0,00

Izvor: Financijska agencija FINA

Izvor: <https://www.companywall.hr/tvrtka/spk-ritam-koprivnica/MMIY2ezq>

7. STANJE PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Glavni cilj ovog rada bio je utvrditi kompleksnost plesnih natjecanja i organiziranja istih, financiranje klubova te istražiti stanje plesa u RH. Istraživanje ove teme potvrdilo je činjenicu da ples, nažalost, još uvijek nije dovoljno proširen te da ljudi o njemu nemaju dovoljno znanje i svijest. Iako je stanje dosta loše, u radu su opisani i pozitivni aspekti koji djeluju na poboljšanje razvoja plesa, ali i problemi s kojima se plesni svijet susreće svakog dana.

7.1. Pokazatelji dobrog stanja razvoja plesa u Republici Hrvatskoj

Primjeri dobrog stanja plesa u Hrvatskoj opisuje isplativost ulaganja u ples u malim sredinama, velik broj članica i otvorenih plesnih klubova u Republici Hrvatskoj i spoznaja učinaka plesa na psihofizičko zdravlje čovjeka.

7.1.1. Isplativost ulaganja u ples u malim sredinama

Iako zvuči čudno, ulaganje u ples za razliku od možda nekih drugih sportova, u manjoj sredini može biti odlična ideja. SPK Ritam, kao i ostali klubovi iz manjih gradova i sredina, nude mogućnosti koje ljudima prije nisu bile lako, ili uopće, dostupne. Veći gradovi poput Zagreba oduvijek su nudili više aktivnosti za građane, a ljudi su tamo mogli birati kojim se sportom žele baviti i u kojem klubu. Prednost za klub koji se razvija, a možda mana za građane, jest ta da u manjim mjestima uglavnom postoji jedan klub na koji su *osuđeni*. SPK Ritam dobrim vodstvom, upornošću i radom pokazao je da se itekako isplati započeti u maloj sredini, jer ona nosi mogućnosti razvoja. Klub je krenuo bez vlastitih trenera i prostorija i s tri plesna para, a došli su do vlastitih dvorana, obučenih i iskusnih trenera, plesača koji su osvajali brojna prvenstva i ponajviše širenja kluba na nova dva grada u županiji. Provođenjem promotivnih aktivnosti, odazivanjem na pozive za nastupe, radionicama u školama i vrtićima, ali i dobrim rezultatima klub je privukao ljude, pokazavši da se isplati ulagati u ples u manjoj sredini.

7.1.2. Broj članica HSPS-a i otvorenih klubova u Republici Hrvatskoj

Broj članica u Hrvatskom sportskom plesnom savezu iznosi 24 što se ne čini kao prevelik broj članica. Ako se pogleda broj županija u Hrvatskoj i broj članica, ispada da u svakoj županiji postoji barem jedan sportski plesni klub (nije činjenično potvrđeno) što je dobar pokazatelj razvoja. Osim sportskih plesnih klubova u Republici Hrvatskoj, postoje i klubovi ostalih plesnih stilova, sveukupno ih ima 70-tak. Ovi brojevi pokazuju da Hrvatska ima oko 90

registriranih klubova u kojima se djeci i odraslima nudi prilika za ples – sportski ples, profesionalni ples, amaterski i rekreativni ples u svakoj plesnoj disciplini.

7.1.3. Utjecaj plesa na psihofizičko zdravlje

Dokazano je da fizička aktivnost ima velik pozitivan utjecaj na psihofizičko zdravlje. Ples je vrsta fizičke aktivnosti koja pokretima i glazbom smiruje i usređuje čovjeka. Ples nije poput drugih sportova i aktivnosti u kojima je nužno potreban fokus i koncentracija, već ples ljudima pruža opuštanje i slobodu pokreta. Pozitivni utjecaji na fizičko zdravlje mogu biti mršavljenje i oblikovanje tijela, kondicija i snaga, bolje držanje tijela, povećanje gipkosti i fleksibilnosti. Smatra se da osobe koje se bave plesom imaju manju mogućnost oboljenja od malignih bolesti i da žive duže. Što se tiče utjecaja na psihičko zdravlje ljudi, ples pomaže pri rješavanju stresa, anksioznosti i depresije, povećava samopouzdanje i budi dobru volju, unaprjeđuje memoriju i poboljšava koncentraciju te pospješuje čitavo čovjekovo mentalno i duševno stanje. (PCZ, n.d.)

7.2. Problemi u svijetu plesa u Republici Hrvatskoj

Kao i u svakom sportu, problema ima i u plesu. Prvi je općepoznat: *Je li ples sport?*. Ostali problemi vežu se uz financiranje plesa i plesne opreme, osposobljavanje trenera i osoba za rad u sportu te medijsku pažnju.

7.2.1. Ples i pitanje sporta

Dugi niz godina u zraku stoji pitanje: *Je li ples sport?*. Neki smatraju da je, neki da nije, neke to uopće ne zanima. Mnogi ga svrstavaju u umjetnost ili u običnu razonodu. Činjenica je da je ples svakako vrsta umjetnosti i da nije svaka plesna disciplina strogo vezana uz sport. S druge strane, ples zahtijeva veliku motoričku sposobnost, kondiciju i snagu te pripreme i treninge. Ples ima i svoj savez, reprezentaciju te organizirana natjecanja kao i većina drugih sportova. Ono što ga najviše veže s umjetnošću jest gracioznost i elegantnost i sam umjetnički dojam koji ulazi u ocjenu plesača. Unatoč svim činjenicama, ples se i dalje naziva umjetničkim sportom, dakle, sve više ljudi razumije da je ples sport povezan s granama umjetnosti.

Sportski ples od natjecatelja zahtijeva velike motoričke sposobnosti, a zbog toga što sinkronizirano opterećuje gotovo kompletnu muskulaturu, svrstava ga se u bazne sportove zajedno s plivanjem, gimnastikom i atletikom (Picart, 2006.).

Mnoga djeca koja se bave plesom imaju velik broj treninga tjedno te ponekad moraju izostati iz škole ili zbog prevelikog broja školskih obaveza izostati s treninga, ili prekinuti plesati. Škole obično ne opravdavaju izostanke za treninge, osim sportskih gimnazija i škola koje imaju veze sa sportom. I tu se javljaju problemi jer ples nije općeprihvaćen kao ples. S druge strane, školske obveze svake su godine sve veće i djeca uz njih i plesne treninge, natjecanja i pripreme ne stignu imati slobodno vrijeme. U tinejdžerskim godinama zbog tih razloga mnogo talentiranih mladih plesača napušta ples.

7.2.2. Financiranje plesa

Problem financiranja plesa javlja se u dva oblika – financiranje plesnih klubova te financiranje samih plesača. Kao što je navedeno, klubovi su neprofitne organizacija koje se financiraju iz članarina, prodanih ulaznica, sponzorstava i sl. Za razvoj i napredak kluba važna je dobra potpora sponzora i donatora, ali i zajednice sportskih udruga lokalne uprave da bi taj novac mogao uložiti u dodatno osposobljavanje kadrova i pomoć plesačima u određenim mjerama.

Problem financiranja plesača leži u velikim troškovima opreme, članarina i privatnih sati. Iznos mjesečnih članarina ovisi o klubu. Taj iznos plesači ili njihovi roditelji podmiruju svaki mjesec. Privatni, odnosno individualni sati s trenerima i oprema za treninge (plesne cipele i rekviziti) stalno su prisutni troškovi plesača. Prosječna članarina plesnih klubova je otprilike 35€ mjesečno, a individualni sati plaćaju se dodatno, ovisno o količini i treneru. Oprema za trening, odnosno cipele mijenjaju se skoro svaki mjesec uslijed intenzivnih treninga ili priprema.

Oprema za natjecanja, poput haljina, odjela i cipela, velik je trošak u svakoj plesnoj sezoni, čak i nekoliko puta u sezoni. Preporučeno je da su haljine šivane ili kupljene po mjeri, da su u jarkim i šarenim bojama za što lakšu uočljivost sudcima i što bolji izgled i poželjno je da haljina plesačice i odijelo, odnosno kostim plesača budu usklađeni zbog boljeg vizualnog dojma. Haljine i košulje plesača često na sebi imaju *Swarovsky* kristale što je dodatan trošak. Cijene haljina i kostima kreću se otprilike od 500 do 1000€, a cijena obuće je oko 200€. Klubovi i Savez u većini slučajeva ne pokrivaju takve troškove zbog nemogućnosti financiranja opreme, putovanja i ostalih troškova kao pomoć plesačima.

Troškovi vezani za ples, ali ne oni primarni jer nisu neposredno uključeni u cijenu treninga, troškovi su prijevoza na treninge, natjecanja, trošak vremena roditelja i djece koji ulažu u ples i sve oko njega, prehrana i dodatni treninzi te čak i određena grupa liječnika i stručnih osoba

(fizioterapeuti, nutricionisti i psiholozi). Zbog velikih financijskih izdataka, mnogo roditelja ne upisuje djecu na ples, a mnogo njih i ispisuje djecu iz klubova zbog nemogućnosti pokrivanja svih očekivanih troškova.

Budući da ples u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno prepoznat i prihvaćen, ne dobiva sredstva koja bi pomogla u njegovom razvoju, proširenju i sufinanciranju. Sportovi poput nogometa, rukometa, tenisa i sličnih prihvaćeniji su i gledaniji te imaju i veću potporu države, ali i sponzora. Ples se pokušava probiti i dobiti na popularnosti i gledanosti, ali i dalje je u velikoj sjeni ostalih sportova, što rezultira time da se plesači moraju snalaziti i financirati sami. Mali broj plesača u RH živi od plesa, odnosno isključivo od plesa. Većina njih uz ples radi u svojoj struci ili na drugim svakodnevnim poslovima.

7.2.3. Osposobljavanje kadrova u plesu

Treneri plesa, kondicijski treneri, fizioterapeuti, nutricionisti i psiholozi poželjni su dio svakog plesnog kluba. U Hrvatskoj većina plesnih klubova ima samo osnovno – trenere. Takvo stanje nije zato što klubovi ne žele, već zato što si većina klubova ne može priuštiti takav kadar znanja i stručnosti.

Unatoč tome, velik problem su i adekvatno educirani treneri koji teže usavršavanju i koji nesebično prenose svoje znanje. Mnogo trenera plesa, kao i trenera u drugim područjima, smatra da je dovoljno usavršavati se treninzima i *online* seminarima što stvara problem u prenošenju znanja plesačima. Ako se trener ne educira, ne odlazi na usavršavanja i ne prati trendove i novosti, plesači nemaju mogućnost naučiti sve što bi trebali, odnosno ne prenosi im se znanje koje im je potrebno za plesni razvoj. Velik su problem i putovanja, ako, primjerice, trener mora putovati u klub u neko udaljenije mjesto. Problem je financijske prirode, ali i isplativosti – isplati li se klubu plaćati trenera i njegove troškove, ali i isplati li se treneru putovati, ako to vrijeme možda može uložiti negdje drugdje.

7.2.4. Muškarci u plesu

U prošlosti bili su cijenjeni u društvu muškarci koji su znali plesati. Takvo se znanje smatralo općom kulturom. Danas je društvo orijentirano na druge aspekte i koncepte zbog čega se dječake usmjerava da budu nogometaši i da je ples ženski sport.

Mnogo dječaka, odlučivši se za ples kao njihov odabrani sport, s vremenom odustane zbog pritiska društva. Djeca nisu dovoljno informirana o samom plesu zbog čega imaju predrasude i nije im privlačan. Većina dječaka misli da biti uspješan sportaš znači biti nogometaš ili tenisač, da se tijelo može izgraditi u teretani i sl., ali većina ne zna da ples zahtijeva veliku kondicijsku spremu i da se i plesom može oblikovati tijelo.

Savez, taj problem manjka muškaraca u plesu, pokušava riješiti na dva načina – prvi je taj da se ples promovira i približi djeci, a drugi je način taj da djevojčice mogu plesati same ili u grupama. Postoje razne radionice u školama i vrtićima kojima je cilj privući djecu i osvijestiti im važnost fizičke aktivnosti i prednosti koje ples nosi. Postoje i dani otvorenih vrata, tj. *open classes*, na koje se mogu svi pridružiti i besplatno vidjeti i isprobati što se nudi. Drugo rješenje, koje je više rješenje za djevojčice bez plesnih partnera, nego za privlačenje dječaka u ples, jest projekt koji je Savez pokrenuo da bi sve djevojčice mogle plesati. Naime, radi se o projektu u kojem djevojčice mogu samostalno ili u formaciji plesati i na taj se način natjecati.

Budući da projekti gdje djevojčice plešu same nije dugoročno i najbolje rješenje, Savez i klubovi svakodnevno smišljaju načine kako privući plesače i dokazati im da je ples stvarno sport namijenjen i ženama i muškarcima.

7.2.5. Medijska pažnja

Medijska pažnja uvelike utječe na sportove i njihov publicitet u javnost. U RH medijski su najzastupljeniji nogomet i tenis, zatim košarka i rukomet, a tek onda svi ostali. Za većinu sportova piše se samo kad su neka veća natjecanja ili kad se ostvare veliki rezultati. Dok se o nogometu piše svaki dan, ples dobije možda jedan članak mjesečno.

Budući da trenutno vlada generacija koja vjeruje *influencerima*³⁹, mladi se vode onime što im je najviše prezentirano. To bi značilo da, ako bi se ples pojavljivao u medijima kao što se pojavljuje nogomet ili neki drugi sport, više bi djece bilo zainteresirano za ples i postojale bi mogućnosti razvoja. Plesni klubovi danas moraju se snalaziti s oglašavanjima i marketingom jer im to pomaže u širenju svijesti o plesu. Budući da se mnogo toga odvija preko društvenih mreža, mnoštvo klubova otvara profile na aktualnim mrežama da bi bili u korak s trendovima

³⁹ Ljudi čija je djelatnost stvaranje i promoviranje sadržaja na društvenim mrežama.

Mia Biškup

Stanje i mogućnosti razvoja plesa u Republici Hrvatskoj

i zainteresirali mlade, ali i odrasle, za bavljenje plesom. Smatra se da bi se veći broj ljudi potaknuo na bavljenje plesom s većim udjelom u medijima.

8. ISTRAŽIVANJE O STANJU PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ I FINANCIRANJU PLESAČA

U ovom poglavlju obrađena je metodologija istraživanja s navedenim glavnim ciljevima istraživanja, vrstom istraživanja i načinom odabira uzoraka korištenih u istraživanju. Nakon toga, prikazana je karakteristika uzorka i pitanja koja se nalaze u upitniku. Zatim su prikazani grafikoni s odgovorima na pitanja, odnosno rezultati, koji su tekstualno pojašnjeni. Glavni cilj ovog istraživanja bio je utvrditi stanje plesa u Republici Hrvatskoj te razmotriti mogućnosti i ideje za razvoj i boljitak plesa.

8.1. Metodologija istraživanja

Tema provedenog istraživanja jest stanje plesa u Republici Hrvatskoj i financiranje plesača. Glavni ciljevi ovog istraživanja bili su saznati mišljenja plesača i osposobljenih kadrova o:

1. stanju plesa u RH
2. radu i organizacijskoj strukturi HSPS-a
3. organizaciji natjecanja
4. uključenosti klubova i lokalnih udruga u sufinanciranje
5. financiranju troškova plesa
6. medijskoj posvećenosti plesu.

Vrsta provedenog istraživanja je anketno, odnosno eksplorativno jer se istražuje nečije zadovoljstvo i osobno iskustvo. Prikupljeni su sekundarni podatci koji su analizom i obradom postali kvalitativni podatci koji služe za razumijevanje obrađene teme. Prikupljeni podatci daju širu sliku trenutnog stanja obrađene teme, u ovom slučaju stanje plesa. Rezultati istraživanja mogu pomoći u poboljšanju stanja plesa u Hrvatskoj, u donošenju odluka za boljitak i razvoj i rješavanje problema s kojima se susreće.

Biranje uzorka odrađeno je na način da su anketni upitnik ispunjavali plesači ili roditelji plesača. U slučaju da su plesači maloljetni, anketni upitnik ispunjavali su treneri i ostalo osoblje osposobljeno za rad, a sve s ciljem da rezultati budu točni i vjerodostojni. Anketni upitnik bio je anonimn, nisu se prikupljali podatci ispitanika. Vrijeme potrebno za ispunjavanje tog upitnika bilo je maksimalno 4 minute. Anketu je bila puštena u javnost preko predsjednice SPK Ritam, koja je anketu prosljedila plesačima i trenerima svog kluba, ali i kolegama voditeljima

ostalih klubova. Također, autorica ankete je anketu poslala poznanicima koji se bave plesom da bi je i oni mogli proslijediti kolegama.

Za potrebe ovog istraživanja bilo je potrebno prikupiti odgovore najmanje 100 ispitanika koji ispunjavaju preduvjet naveden na početku upitnika. U istraživanju je sudjelovalo 103 ispitanika, a sukladno njihovim odgovorima provedena je relevantna analiza. Podatci su obrađeni u Microsoft Excelu.

8.2. Karakteristike uzorka

Budući da je anketa bila strogo namijenjena osobama koje su povezane s plesom na bilo koji način – plesači i njihovi roditelji, treneri i ostalo osoblje – anketa nije imala pitanja o dobi, spolu i funkciji ispitanika. Smatra se da je mišljenje svih navedenih skupina podjednako zbog čega ni dob, ni spol osobe, kao ni funkcija sudionika istraživanja ne utječe na vjerodostojnih prikupljaju podataka.

Pitanja postavljena u anketnom upitniku pod nazivom „Ispitivanje stanja plesa u RH i financiranje plesača“ bila su:

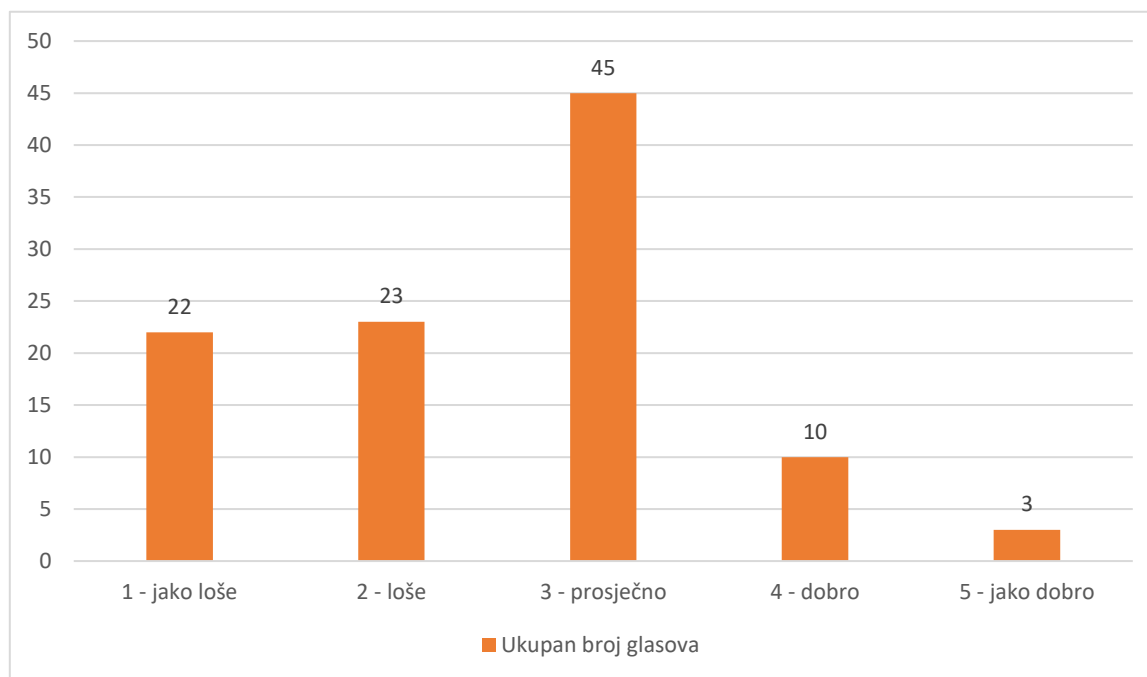
1. Kakvo je, prema Vašem mišljenju, stanje plesa u RH? (natjecanja, sufinanciranje, klubovi, medijska pažnja i sl.). Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).
2. Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura Saveza? (ako ste plesač u sklopu HSPS). Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).
3. Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura plesnih natjecanja u RH? Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).
4. Jesu li, prema Vašem mišljenju, klubovi, savez i lokalna uprava dovoljno uključeni u sufinanciranje plesača?
5. Koliko mjesečno novaca morate izdvojiti da bi pokrili sve troškove plesa? (treninzi, oprema, natjecanja i sl.)
6. Smatrate li da su navedeni iznosi opravdani, odnosno vrijedi li toliko ulagati u ples?
7. Smatrate li da bi klubovi trebali pomoći plesačima u financiranju opreme?
8. Smatrate li da bi plesači trebali dobivati stipendijske ugovore kao i neki drugi sportaši?
9. Smatrate li da je znanje i svijest o plesu dovoljno popraćena u RH?
10. Koje biste od ovih stavki naveli kao probleme vezane uz ples u RH? Označite one s kojima se slažete.

11. Što mislite, koje bi od navedenih stavki pomogle u poboljšanju stanja hrvatskog plesa?
Označite one s kojima se slažete.
12. Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz financiranje koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.
13. Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz stanje plesa koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.
14. Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz financiranje koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.
15. Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz financiranje koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.

8.3. Rezultati istraživanja

Grafikon 1: Kakvo je, prema Vašem mišljenju, stanje plesa u RH? (natjecanja, sufinanciranje, klubovi, medijska pažnja i sl.). Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).

Grafikon 1 Stanje plesa u RH

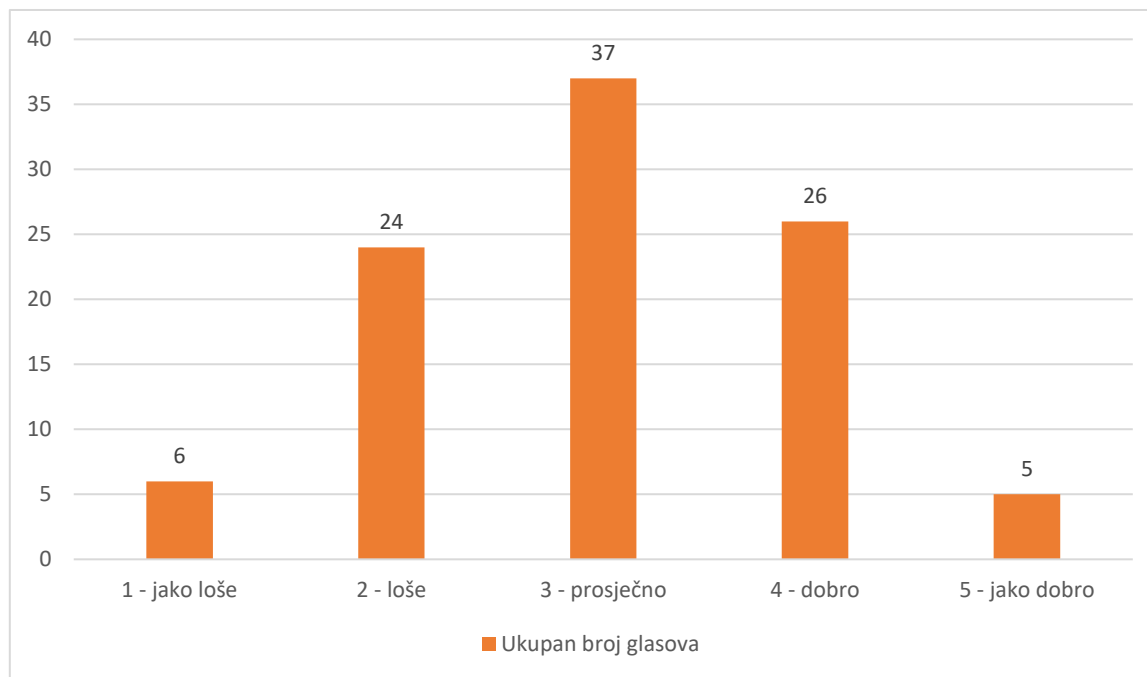

Izvor: Vlastita izrada autora.

Ovim grafikonom prikazano je mišljenje osoba povezanih s plesom o stanju plesa u Republici Hrvatskoj, odnosno odraz zadovoljstva plesača, trenera i ostalih sudionika u plesu kao sportu. Od 102 prikupljena odgovora, čak 43,7% ispitanika (što je 45 od 103 ispitanika) izražava da je po njihovom mišljenju stanje plesa u RH prosječno, odnosno da nije ni dobro ni loše. Njih 23, odnosno 22,3% izjašnjava se da je stanje plesa loše, a 22, tj. 21,4% ispitanika izrazilo je mišljenje da je stanje plesa u RH jako loše. S druge strane, 10 ispitanika (9,7%) odgovorilo je da je stanje dobro, dok je samo njih 3, odnosno 2,9% ispitanika odgovorilo da je stanje jako dobro. Ako bi se usporedili postotci, 43,7% smatra da je stanje plesa generalno loše, 43,7% smatra da je prosječno, tj. ni dobro ni loše, a tek 12,6% ispitanika smatra da je stanje plesa generalno dobro. Ovi podaci pokazuju da su ljudi u plesnom svijetu ponajviše nezadovoljni njegovim stanjem u RH i da žele promjene.

Grafikon 2: Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura Saveza? (ako ste plesač u sklopu HSPS). Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).

Grafikon 2 Organizacijska struktura HSPS-a

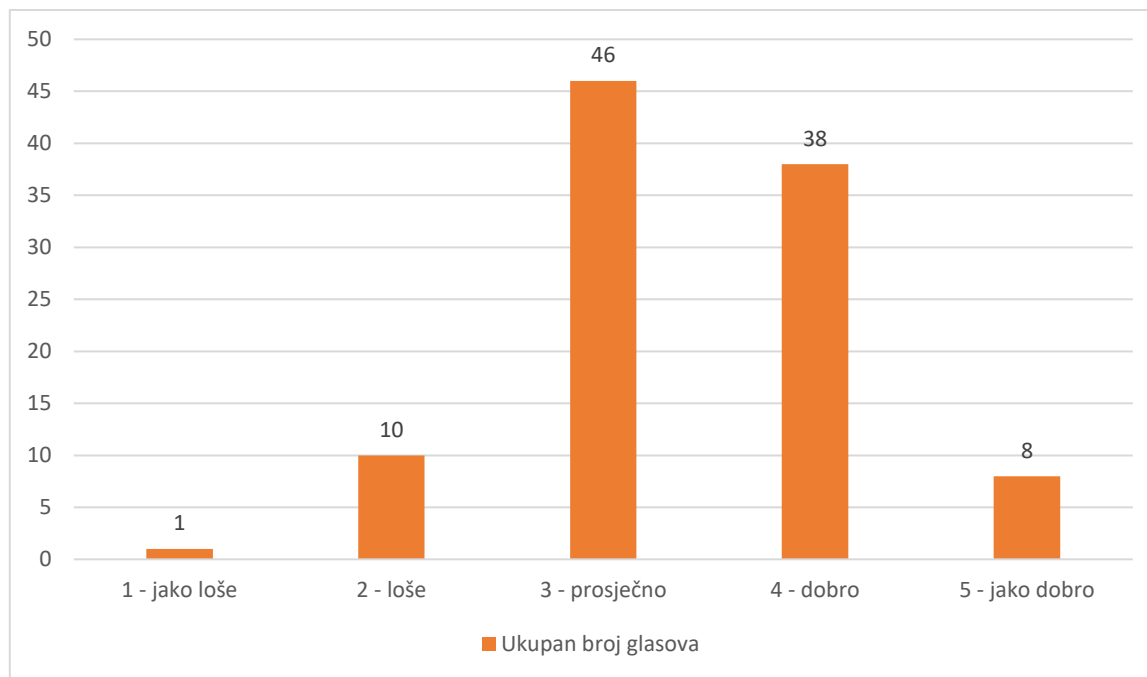

Izvor: Vlastita izrada autora.

Grafikon broj 2 ispunjavale su osobe koje plešu pod okriljem HSPS-a. Od 103 ukupnih ispitanika 98 njih spada pod navedenu kategoriju. Organizacijska struktura također je dobila prosječnu ocjenu, odnosno od 98 ispitanika njih 37,8%, ili brojčano 37, ih je označilo da organizacijska struktura nije ni loša ni dobra, odnosno da je prosječna. Petero ispitanika odgovorilo je da je stanje jako dobro, dok je njih 26 odgovorilo da je organizacijska struktura saveza dobra. Šestero ispitanika označilo je da je struktura vrlo loša, dok je 24 ispitanika označilo da je struktura loša. Gledajući navedene rezultate, može se zaključiti da ispitanici dijele mišljenje da je organizacijska struktura saveza prosječna, no da više teži prema dobroj, nego lošoj.

Grafikon 3: Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura plesnih natjecanja u RH? Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro).

Grafikon 3 Organizacijska struktura plesnih natjecanja u RH

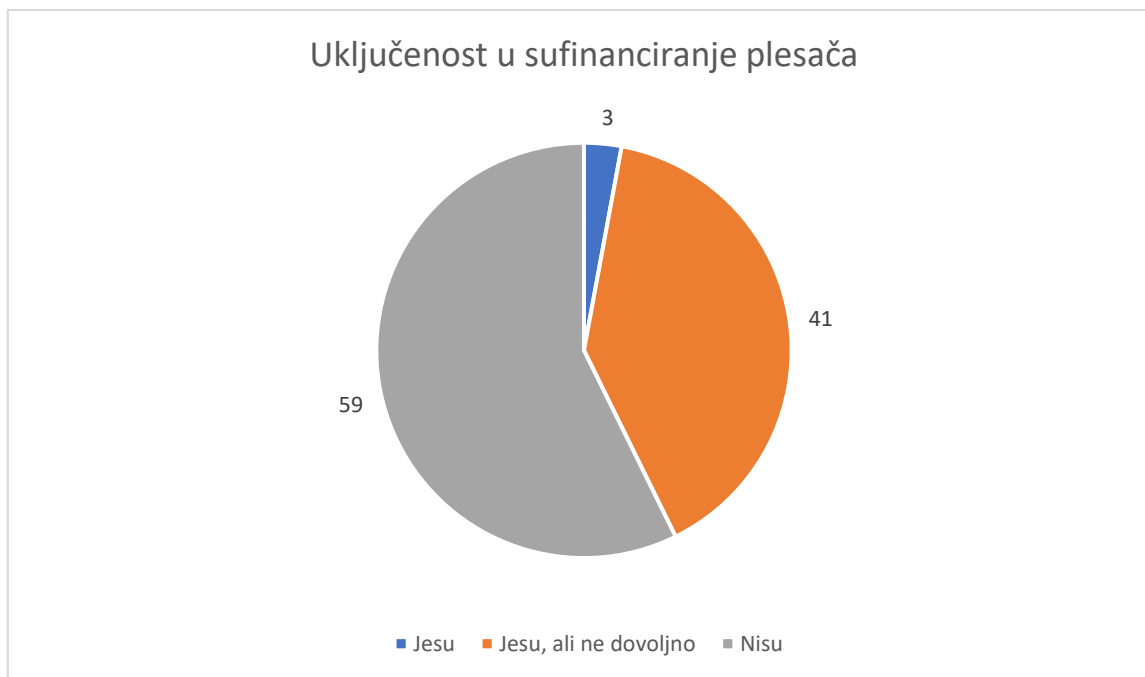

Izvor: Vlastita izrada autora.

Treći grafikon prikazuje pomak u ocjenama, odnosno mišljenjima ispitanika. Samo 11 ispitanika izjasnilo se da je organizacija natjecanja generalno loša, preciznije jedan ispitanik dao je ocjenu jako loše, a preostalih 10 dalo je ocjenu loše. Njih 46 od sveukupnih 103 odgovorilo je da je organizacija natjecanja prosječna, dok je njih također 46 odgovorilo da je organizacija relativno dobra. Osmero ispitanika označilo je organizaciju jako dobrom, dok njih 36 misli da je organizacija dobra. Ovi brojevi pozitivna su strana plesa jer pokazuju da se klubovi trude i zalažu organizirati što bolja natjecanja gdje se plesači osjećaju ugodno.

Grafikon 4: Jesu li, prema Vašem mišljenju, klubovi, savez i lokalna uprava dovoljno uključeni u sufinanciranje plesača?

Grafikon 4 Uključenost institucija u sufinanciranje plesača

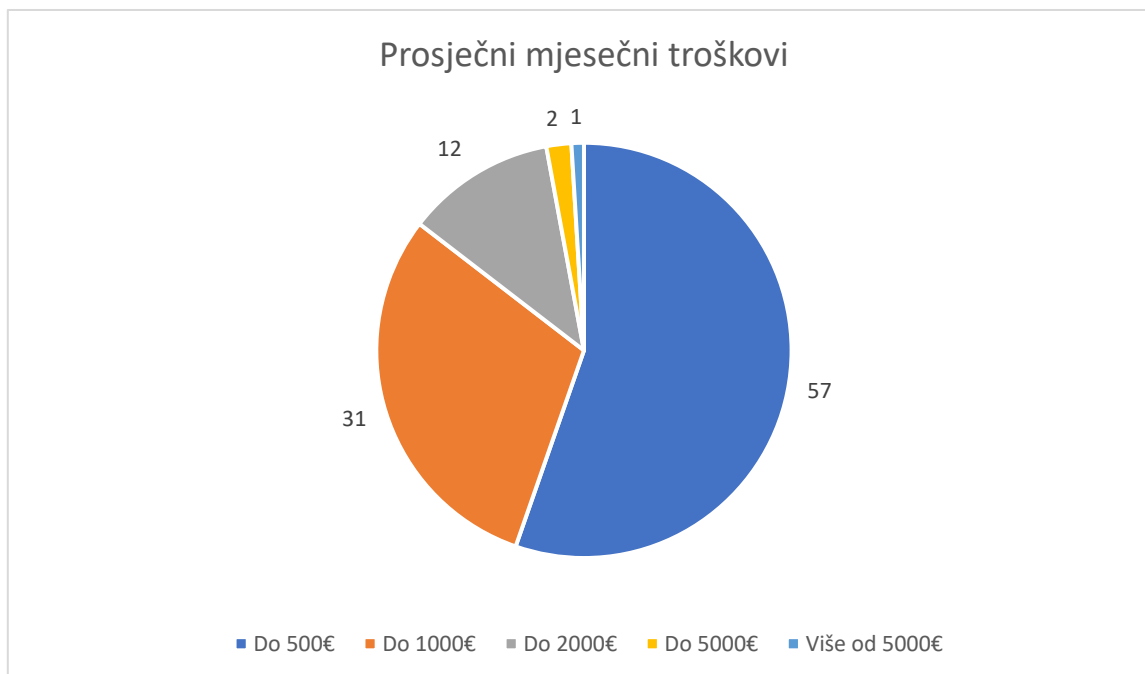

Izvor: Vlastita izrada autora.

Grafikon broj 4 pokazuje zadovoljstvo ispitanika uključivanjem saveza, klubova i lokalnih uprava u sufinanciranje plesača. Podatci na grafikonu su poprilično jasni te velika većina ispitanika dijeli mišljenje da navedene institucije nisu ili nisu dovoljno uključene u sufinanciranje. Broj od 59 ispitanika slaže se da institucije nisu uključene u sufinanciranje, dok njih 41 zagovara činjenicu da su uključeni, ali premalo. Samo troje ispitanika smatra da su institucije uključene u financiranje. Problem financiranja i sufinanciranja naveden je ranije i ne može se previše promijeniti sve dokad se ne promijeni pristup države i građanstva prema plesu.

Grafikon 5: Koliko mjesečno novaca morate izdvojiti da bi pokrili sve troškove plesa? (treninzi, oprema, natjecanja i sl.)

Grafikon 5 Prosječni mjesečni troškovi plesača

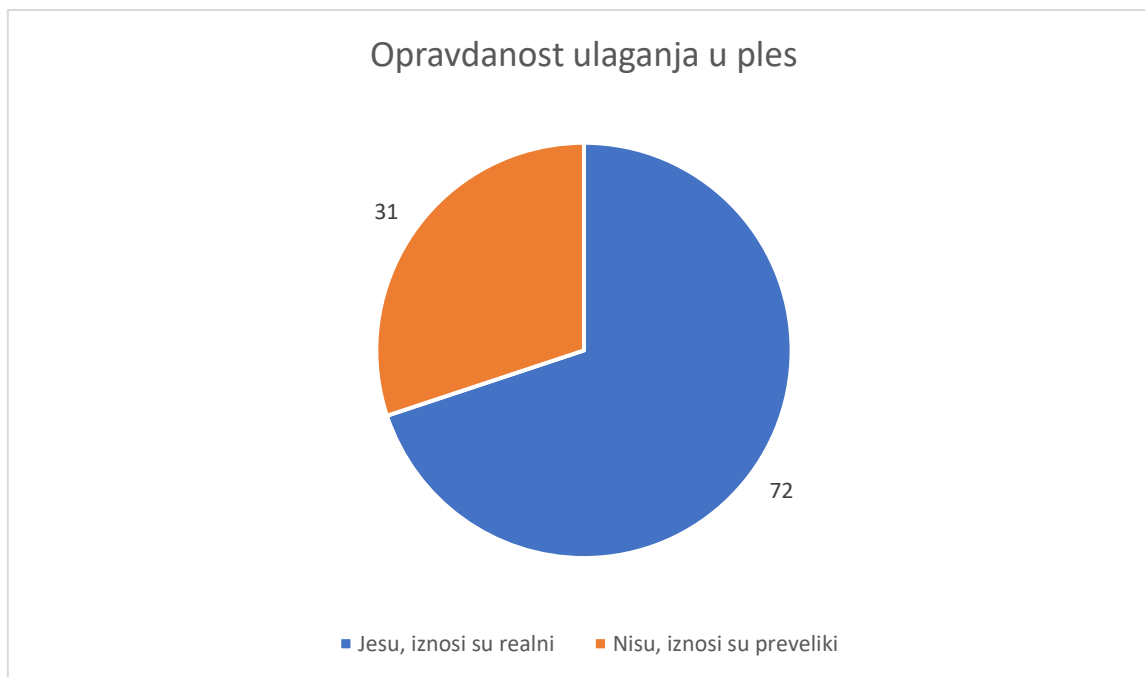

Izvor: Vlastita izrada autora.

Prikazani grafikon pokazuje prosječne mjesečne izdatke plesača i/ili njihovih roditelja. Raspon ide od 500€ do 5000€ i više. Najveći broj ispitanika, njih 57, slaže se da mjesečno u prosjeku za ples izdvoji do 500€. Njih 31 izjasnilo se da potroši u prosjeku 1000€ mjesečno kako bi pokrilo sve troškove svog sporta. Dvanaestero ispitanika odgovorilo je da mjesečno potroši otprilike 2000€, dva ispitanika odgovorila su da potroše do 5000€, dok je jedan ispitanik naveo kako u prosjeku mjesečno potroši i više od 5000€. Ovi iznosi veoma su visoki te ih, s obzirom na standard života u RH, mnogi teško izdvajaju za bavljenje ovim sportom. Ples je konstantno ulaganje, odnosno plesači često velik dio svojih prihoda odvajaju na treninge i opremu.

Grafikon 6: Smatrate li da su navedeni iznosi opravdani, odnosno vrijedi li toliko ulagati u ples?

Grafikon 6 Opravdanost troškova uloženi u ples

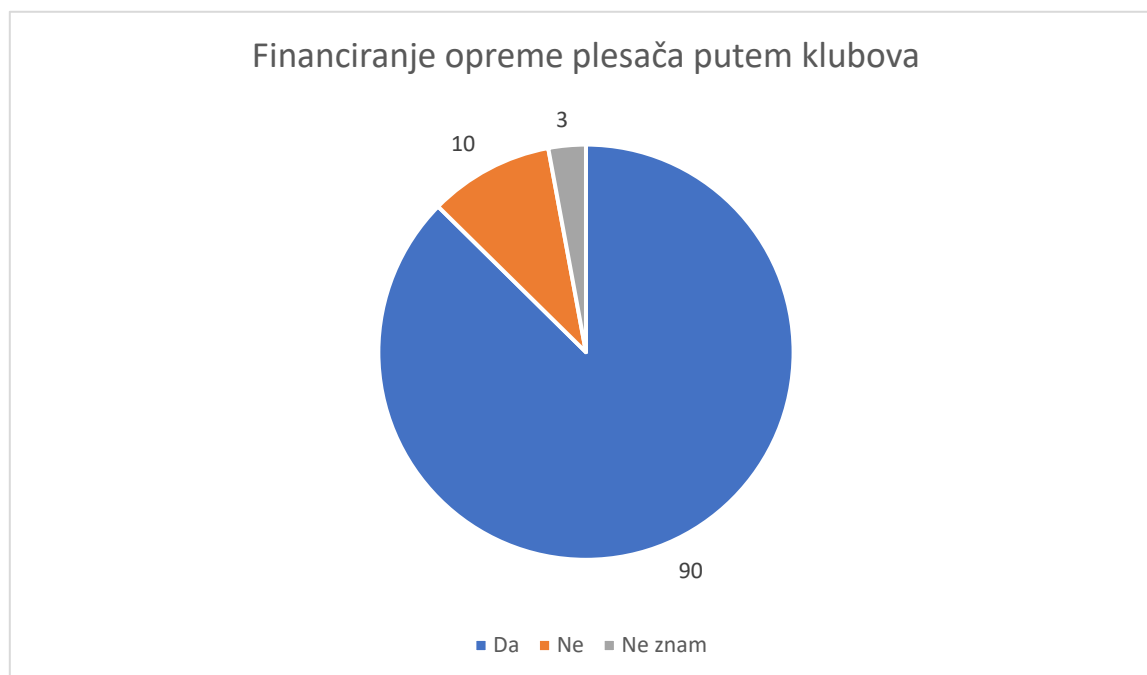

Izvor: Vlastita izrada autora.

O opravdanju iznosa, odnosno ulaganju velikih iznosa u ples, grafikon broj 6 pokazuje jednostavne rezultate. Od 103 ispitanika njih 70% odgovorilo je da su iznosi realni, odnosno da se isplati ulagati u ples, dok je 30% preostalih odgovorilo da su iznosi nerealni, odnosno preveliki. Ulaganje određene svote novaca nije isto za svakoga, jer svatko ima drukčija primanja i preraspodjelu financija. Ipak, ovaj podatak govori da su ljudi u RH spremni ulagati u sport, posebice ako vide rezultate.

Grafikon 7: Smatrate li da bi klubovi trebali pomoći plesačima u financiranju opreme?

Grafikon 7 Financiranje opreme plesača uz pomoć klubova

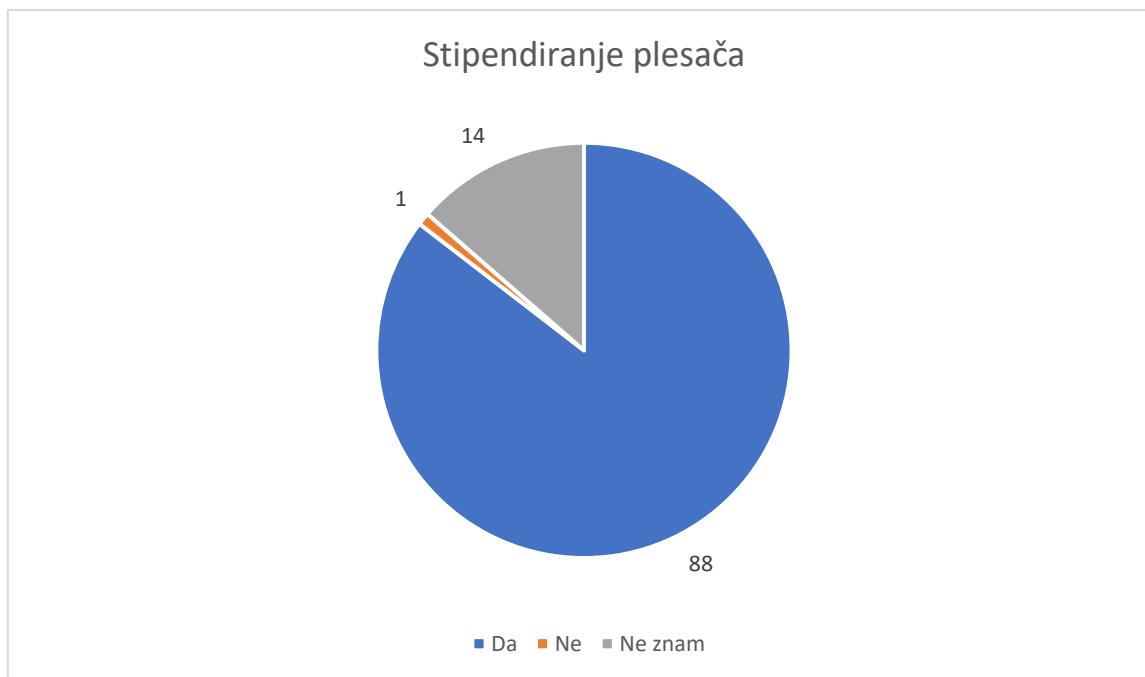

Izvor: Vlastita izrada autora.

Na grafikonu 7 prikazani su rezultati odgovora na pitanje sufinanciranja, tj. pomoći klubova u financiranju opreme plesača. Od 103 sveukupnih ispitanika njih 90 je odgovorilo da bi klubovi trebali pomoći u financiranju opreme svojih sportaša. Desetero ljudi smatra da klubovi ne trebaju sudjelovati u financiranju, već je to na samim plesačima, dok njih 3 nije sigurno. Mnogi klubovi željeli bi pomoći svojim sportašima što je više moguće. Budući da se i oni sami financiraju uz pomoć drugih, teško je kvalitetno pomoći svim sportašima.

Grafikon 8: Smatrate li da bi plesači trebali dobivati stipendijske ugovore kao i neki drugi sportaši?

Grafikon 8 Stipendiranje plesača

Izvor: Vlastita izrada autora

Grafikon broj 8 prikazuje odgovore na pitanje zaslužuju li plesači sportaši primati stipendije ili stipendijske ugovore poput drugih plesača. 85,4% ispitanika slaže se u mišljenju da talentirani plesači zaslužuju primati stipendije ili stipendijske ugovore. Njih 13,6% nije sigurno bi li plesači trebali dobiti takvu potporu, dok 1% smatra da plesačima nije potrebna stipendija. Velik broj plesača i roditelja, pogotovo mladih i talentiranih plesača u usponu, slaže se da bi stipendije i/ili stipendijski ugovori bili dobar poticaj i pomoć u financiranju barem nekih troškova.

Grafikon 9: Smatrate li da je znanje i svijest o plesu dovoljno popraćena u RH?

Grafikon 9 Medijska popraćenost plesa

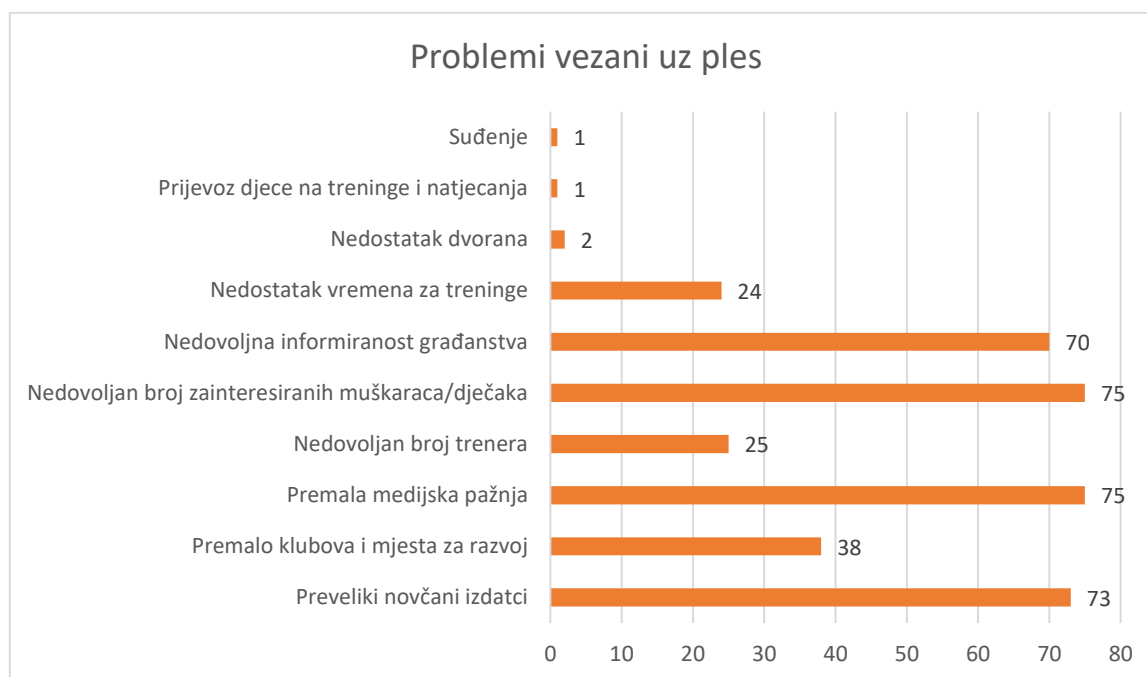

Izvor: Vlastita izrada autora.

Grafikon 9 prati mišljenje ispitanika o medijskoj popraćenosti plesa. Mediji su danas jedno od glavnih pokretača i kreiranja mišljenja ljudi. Dobra medijska pažnja može značiti bolji uspjeh i veću prepoznatljivost. Ples je jedan od sportova koji se ne nalazi često u medijima, što potvrđuju i mišljenja ispitanika jer je njih 92 odgovorilo da ples nije dovoljno medijski popraćen. Njih devetero odgovorilo je da ne znaju je li ples dovoljno popraćen ili nije, dok njih dvoje smatra da je ples dovoljno uključen u svijet medija.

Grafikon 10: Koje biste od ovih stavki naveli kao probleme vezane uz ples u RH? Označite one s kojima se slažete.

Grafikon 10 Problemi vezani uz ples u RH

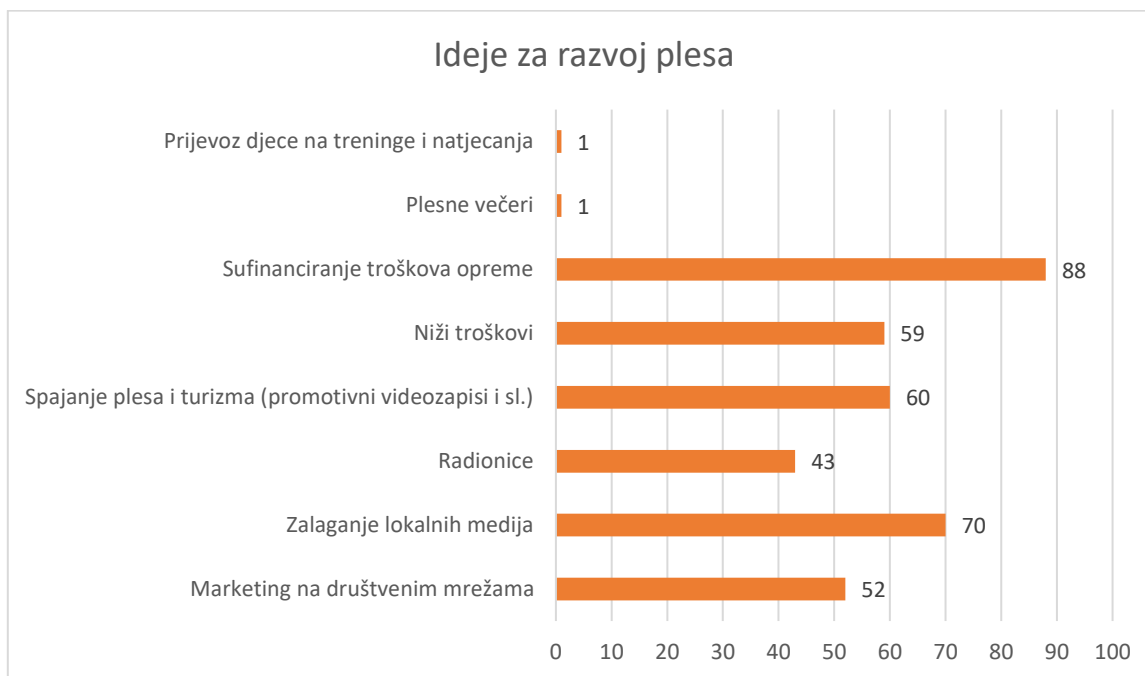

Izvor: Vlastita izrada autora.

Grafikon broj 10 pokazuje da ispitanici kao najveće probleme doživljavaju nedovoljan broj zainteresiranih dječaka/muškaraca te premalu medijsku pažnju usmjerenu na ples. Takvo mišljenje dijeli 75 ispitanika. Zatim njih 73 smatra da su problem veliki novčani izdatci te nedovoljna informiranost građanstva o plesu. Najmanji broj ispitanika odgovorilo je da je problem mali, odnosno nedovoljan broj dvorana za treninge (njih dvoje) te je po jedan ispitanik odgovorio da je problem prijevoz djece na trening i natjecanja te suđenje.

Grafikon 11: Što mislite, koje bi od navedenih stavki pomogle u poboljšanju stanja hrvatskog plesa? Označite one s kojima se slažete.

Grafikon 11 Ideje za razvoj plesa RH

Izvor: Vlastita izrada autora.

Grafikonom 11 prikazane su ideje za razvoj plesa. Ideja koja je dobila najviše glasova je ona za sufinanciranje troškova opreme s kojom se slaže 88 ispitanika. Druga ideja koja je dobila velik broj glasova ispitanika, njih 70, ideja je za veće zalaganje lokalnih medija za ples. Ostale ideje koje su prihvaćene su marketing, niži troškovi, spoj plesa i turizma te radionice, dok ispitanici smatraju da bi najmanje pomogle plesne večeri i organiziran prijevoz djece na natjecanja i treninge.

Na posljednja četiri pitanja ispitanici su mogli odgovoriti ako su imali dodatne ideje koje nisu bile navedene u anketi.

Prvo postavljeno pitanje bilo je „Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz financiranje koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.“.

Odgovori ispitanika su:

1. Financijska pomoć lokalne samouprave ako kandidat postiže dobre rezultat.
2. Roditeljima omogućiti besplatan ulaz na natjecanja kako bi podržali svoju djecu.
3. Nema nagrade za osvojena prva tri mjesta na većim natjecanjima, prevelike startnine.
4. Regulacija cijena privatnih sati (preskupo).

Drugo pitanje bilo je „Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz stanje plesa koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.“.

Odgovori ispitanika su:

1. Uskraćivanje plesača za razne pogodnosti koje uživaju drugi klubovi.
2. Premalo prezentacije kako je ples zdrav za dušu i tijelo među mladima.
3. Građanstvo nije dovoljno osviješteno o posebnosti plesa te da je i ples sport koji je jako naporan i da je potrebno uložiti puno truda u njega.
4. Ljudi nisu svjesni koliko plesači vremena provode u dvorani da bi nešto izgledalo "lagano". Npr. za 3 minute koreografije potrebni su sati i sati uvježbavanja i čišćenja koreografije.
5. Redovni treninzi nisu dovoljni za napredovanje, ako nema individualnih.

Treće pitanje je bilo „Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz financiranje koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.“.

Odgovori na to pitanje su bili:

1. Slati lokalnoj upravi redovito izvještaj o postignutim rezultatima te na taj način potaknuti financiranje istih.
2. Prezentirati ga kao sport u školama i tražiti državno ili europsko sufinanciranje.
3. Osnivanje fonda za plesače u cijeloj Hrvatskoj te putem njega financirati troškove natjecanja, opreme te prijevoza.

Četvrto pitanje bilo je „Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz razvoj i poboljšanje stanja plesa u RH koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.“.

Odgovori na ovo pitanje su bili:

1. Ideja da se ples vrati među ljude. Živimo u drugom vremenu i s drugim prioritetima nametnutim kroz ekrane i dr. mreže. Opće je poznato da ples više nije toliko važan u društvu.
2. Uvođenje u školu na satove tjelesnog, plesnjaci u društvenim domovima, klubovima, mini natjecanja uz simbolične nagrade, češća prezentacija u školama da djeca vide ljepotu plesa, nastupi na javnim okupljanjima, npr. pred završetak svake školske godine napraviti plesnjak.
3. Trebao bi postojati neki dokument/kodeks koji bi određivao minimalne cijene profesionalnih plesnih nastupa kao i satnice za vođenje grupa.

8.4. Ograničenja istraživanja

Ograničenja istraživanja javila su se u smislu malog odaziva na poziv ispunjavanja ankete.

Neki klubovi odbili su suradnju zbog kontroverzne teme i napetih situacija povezanih s financiranjem. Preporučuju se daljnja istraživanja na većem uzorku ispitanika.

9. MOGUĆNOSTI RAZVOJA PLESA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prikupljenim informacijama za ovaj rad, rezultatima provedenog anketnog upitnika, ali i informacijama iz ostalih izvora, postavlja se pitanje: *Koje su to mogućnosti razvoja plesa u Republici Hrvatskoj?* Kombinacijom odgovora iz anketnog upitnika i općim informacijama o stanju plesa, razmotrene su opcije koje bi pomogle u podizanju svijesti o plesu, njegovom širenju i razvoju na području Republike Hrvatske. Neke od ideja za poboljšanje stanja plesa u Republici Hrvatskoj su uvođenje plesa kao obveznog dijela Tjelesne i zdravstvene kulture u školama, radionice u školama i vrtićima za djecu, stipendije plesačima (savez, sponzori i sl.), radionice i nastupi za širu javnost, suradnje s određenim timovima ljudi te spoj plesa i turizma.

9.1. Ples kao obvezni dio Tjelesne i zdravstvene kulture u školama

Uvođenje plesa u obveznu školsku nastavu kontroverzna je tema koja ima mnogo podijeljenih mišljenja. Plesni stručnjaci, treneri i osoblje smatraju da je ples bitan za razvoj motoričkih sposobnosti djece i da im može biti kao prednost, dok većina ljudi smatra da ples nije toliko bitan i da je dovoljno djeci pokazati nekoliko osnovnih koraka.

Djeca u osnovnim i srednjim školama poučavana su osnovama o različitim sportovima i fokusirani su na njih određeno razdoblje. Uče ponešto o rukometu, nogometu, košarci, odbojci, vježbajući glavne korake i pokrete, a na nastavnim satima igraju utakmice zbog čega djeca mogu spoznati koji sport ih zanima. Također, djeca se u školi susreću i s atletikom, trčanjem na određenim udaljenostima, skakanjem u vis/dalj, štafetom i sl. i aktivno sudjeluju u navedenim aktivnostima. Ples je najnezastupljeniji sport od svih kojima ih se poučava u školama, a iz konkretnih i čestih primjera može se zaključiti da djecu u školama rijetko tko uopće poučava osnovama plesu, a ako i poučava, često nije pravilno.

U razgovoru s voditeljicom SPK Ritam saznalo se i došlo do zaključka da je plesu u školi posvećeno svega nekoliko sati, a uz to mnogi učitelji i profesori Tjelesne i zdravstvene kulture ni sami nisu dovoljno upućeni u ples zbog čega ne znaju pravilno izvesti osnovne korake. Ona, kao i mnogi njeni suradnici, smatra da bi za razvoj plesa bilo pravilno početi od škole gdje bi educirana osoba posvetila više pažnje plesu i djeci. Sport i sportski način života uče se od malena da bi se zdrave navike usadile djeci što je ranije moguće. Uz to, nije naglasak na tome da je ples najbitniji sport i da se ostale treba zanemariti, već samo da se svijest o plesu kao sportu i plesačima kao sportašima treba povećati.

9.2. Radionice

Radionice u vrtićima i školama dobar su izbor za povećavanje svijesti djece i roditelja. Na takvim radionicama djeca besplatno mogu vidjeti što je ples i koje emocije im pobuđuje te zanima li ih uopće. Isto tako, mogu se okušati u plesanju, pitati trenere i plesače što ih zanima i opustiti se sa svojim vršnjacima.

Radionice koje nisu u sklopu škole i nisu povezane samo s djecom dobar su primjer pobuđivanja svijesti o plesu za odrasle. Radionice na otvorenom i *Dani otvorenih vrata* kluba prilika su da klubovi predstave svoje ponude široj javnosti. Mnogo klubova nudi više plesnih disciplina te su radionice dobra prilika da ljudi vide kako koja disciplina izgleda, ali da se i u svakoj okušaju i shvate koja je ili nije za njih. Velik broj ljudi funkcionira po principu iskustva i više bi im značilo plesati uživo s trenerima i plesačima, nego gledati videa, slike i letke.

Još jedna ideja u sklopu radionica su plesne večeri koje klubovi mogu inicirati samostalno ili u dogovoru s nekim ugostiteljima. Plesne večeri mogu biti tematske, u smislu da se svaki put plešu određene skupine plesova ili samo jedan ples, ali da se može plesati i više plesova. Plesne večeri za razliku od radionica ne bi nužno bile besplatne, no bile bi cjenovno prihvatljive. Na taj način ljudima bi se vratila navika plesanja, zabave i razbibrige dok bi klubovi imali prilike podučavati veći broj ljudi i proširivati se na lokalnoj razini.

9.3. Stipendije i suradnje

Stipendijski ugovori za sportaše u Republici Hrvatskoj nisu na istoj razini s ugovorima za sportaše u drugim državama. U Hrvatskoj ti ugovori ne pokrivaju mnogo toga. Ipak, i mala stipendijska pomoć talentiranim plesačima značila bi mnogo. To bi im bio poticaj za još bolje rezultate i nastavak treniranja, ali i olakšanje njima i/ili njihovim roditeljima u financijskom smislu.

Uzimanje u obzir psihologa, nutricionista i fizioterapeuta kao vanjskih suradnika pridonijelo bi napretku mladih plesača i razvoju plesa. Plesači prije važnih natjecanja i prvenstava imaju velik broj treninga i priprema, a stručne osobe pomogle bi im da što mirniji izađu pred sudce na natjecanjima. Djeca bi imala stručnjaka da im pomogne u prehrani i saniranju ozljeda, ali i osobu koja bi ih bodrila i davala stručne savjete vezane za ples, ali i za uspostavljanje ravnoteže između privatnog života i različitih obveza.

Suradnja s ugostiteljima, tvrtkama i javnim osobama može pospješiti razvoj i širenje plesa. Dogovaranje plesnih večeri, nastupi na seminarima i događanjima te sponzorstva i javne suradnje mogu doprinijeti popularizaciji sporta.

9.4. Promoviranje turizma i plesa

Turistima iz stranih država Republika Hrvatska prepoznatljiva je upravo prema svojim glavnim obilježjima: turizmu i sportu. Spoj ovih obilježja trebalo bi iskoristiti za razvoj plesa.

Organizirane plesne večeri u sklopu različitih manifestacija u kontinentalnoj Hrvatskoj i na Jadranu – plesovi prilagođeni godišnjim dobima, događajima, festivalima i sl. – i sami plesni nastupi na određenim manifestacijama promovirali bi turistima različita turistička središta diljem Lijepe Naše. Popularizaciji plesa mogu pomoći i atraktivni promotivni videozapisi određenih mjesta i atrakcija s plesačima kao glavnim prenterima nekog turističkog središta.

10. ZAKLJUČAK

Prikupljenim informacijama od voditeljice SPK Ritam, općim informacijama o plesu te obrađenim podacima iz anketnog upitnika, zaključuje se da je stanje plesa u Republici Hrvatskoj poprilično loše, ali i da ima mnogo prostora za napredak. Utvrdilo se da su mogućnosti napretka plesa povezane s informiranjem građanstva i podizanjem svijesti o plesu kao sportu, zatim s organiziranjem radionica za djecu i odrasle i novom pristupu plesu u vrtićima i školama, stipendiranjem talentiranih sportaša i pomoći u financiranju, povećanjem medijske pažnje i, na koncu, povezivanjem plesa i turizma.

Stanje plesa može se značajno promijeniti ako se podigne svijest građana, ali i državnih uprava koje mogu pomoći razvoju plesa kao sporta. Hrvatska ima mnogo talentiranih plesača i trenera, ali malo prilika za pokazati svoje znanje i umijeće zbog brojnih problema koji ih u tome sputavaju. Kad bi se to promijenilo, Hrvatska bi imala veći broj plesača i klubova i ples bi imao veći prostor za napredak. S druge strane, mnoge dvorane ostaju neiskorištene jer nema dovoljno zainteresiranih plesača za formiranje plesnih grupa, samim time dvorane ostaju prazne, a klubovi se zatvaraju.

Sportski ples jedna je od grana za koju se mora izdvojiti veliki iznos novca da se pokriju troškovi klubova, ali i plesača. Troškovi klubova obuhvaćaju plaćanje adekvatnog osoblja za rad, organizaciju natjecanja i troškove dvorana i prostora za ples. Plesači, s druge strane, imaju troškove vezane za skupe plesne opreme i za prijevoz na treninge i natjecanja. Kad bi se lokalne i državne uprave zajedno s HSPS-om udružile i odlučile dati veći doprinos u sufinanciranju klubova i stipendiranju talentiranih plesača, mnogi roditelji plesača i sami plesači mogli bi nastaviti financirati ples kao sport, odnosno opremu potrebnu za taj sport.

Sve veću popularnost plesu daje i show *Ples sa zvijezdama*, stvarajući osjećaje simpatije u djece i odraslih. Korištenje marketinga, posebice u suradnji s plesačima natjecateljima, podiglo bi zainteresiranost za ples u velikom broju. Ujedno, dobar marketinški tim putem turizma i promotivnih videozapisa, ali i društvenih mreža i prilagodbom trendovima može pridonijeti širenju svijesti i zainteresiranosti za ples.

Uz nabrojane primjere ulaganja u ples i pridonnošenju njegovom razvoju, smatra se da se stanje plesa u RH može promijeniti. Uz malo truda i upornosti klubova, Saveza i plesača, može se

postići mnogo toga za poboljšanje stanja – od ulaganja u ples kao u sport do pomoći samim plesačima. Dobrim vođenjem u sljedećih nekoliko godina, hrvatska plesna scena može postati bolja s većim brojem plesnih klubova i sa zadovoljnijim plesačima. Ples se ne bi smjelo zapustiti i staviti *sa strane* jer je vezan za razvoj čovjeka još od prapovijesti, a u samom čovjekovu životu nalazi se od rođenja do smrti. Uza sve to, ples je aktivnost koja pozitivno utječe na ljude i okolinu te ga stoga treba njegovati i razvijati.

11. LITERATURA

1. Anon. (2021). ples. Hrvatska enciklopedija [online]. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48704> (20.08.2023.)
2. Bedinghaus, T., Što je suvremeni ples? [online]. EFFERIT. Dostupno na: <https://hr.eferrit.com/sto-je-suvremeni-ples/> (19.08.2023.)
3. Dugi, L. (2015). Organizacija i sustav sportskog plesa. Završni rad. Čakovec. Međimursko veleučilište u Čakovcu.
4. Eckhart, T. (2005). *Nova zemlja* [online]. Galaksija. Dostupno na: <http://galaksija.com/literatura/et-nz.pdf> (20.08.2023.)
5. HAZU, službena internetska stranica, <https://www.info.hazu.hr> (27.08.2023.)
6. HSPS, službena internetska stranica, <https://hsps.hr> (02.09.2023.)
6. Hrvatski Sportski Plesni Savez (2023). Natjecateljski pravilnik HSPS-a. Hrvatski sportski plesni savez, str. 1-37. Dostupno na: <https://hsps.hr/wp-content/uploads/2023/02/Natjecateljski-pravilnik-HSPS-a-21.01.2023.pdf> (22.08.2023.)
7. Krog, A. Sportski ples [online]. Dostupno na: <https://www.spkritam.hr/poduka/sportski-ples> (23.08.2023.)
8. Maletić, A. (1983). *Pokret i ples*. Zagreb: Kulturno - prosvjetni sabor Hrvatske.
9. Maletić, A. (1986). *Knjiga o plesu*. Zagreb: Kulturno - prosvjetni sabor Hrvatske.
10. Mrvec, D. (2011, 2012, 2013). *Plesni korak*, mjesečnik o plesu
11. Natjecanja [online]. Hrvatski Sportski Plesni Savez. Dostupno na: <https://hsps.hr/natjecanja/> (22.08.2023.)
12. Picart, C. J. (2006), *From Ballroom to DanceSport*, State University of New York
13. SPK Ritam, službena internetska stranica, <https://www.spkritam.hr/naslovna> (20.08.2023.)
14. World DanceSport Federation, službena internetska stranica, <https://www.worlddancesport.org/> (26. 08. 2023.)

15. World Dance Sport Federatin (2023). Competition rules. WDSF, str. 1-156. Dostupno na: <https://dancesport.app.box.com/s/j1thh09bgbg1ugcbr5zj> (08.09.2023.)

PRILOZI

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 Stanje plesa u RH	37
Grafikon 2 Organizacijska struktura HSPS-a	38
Grafikon 3 Organizacijska struktura plesnih natjecanja u RH.....	39
Grafikon 4 Uključenost institucija u sufinanciranje plesača.....	40
Grafikon 5 Prosječni mjesečni troškovi plesača	41
Grafikon 6 Opravdanost troškova uloženi u ples.....	42
Grafikon 7 Financiranje opreme plesača uz pomoć klubova.....	43
Grafikon 8 Stipendiranje plesača	44
Grafikon 9 Medijska popraćenost plesa.....	45
Grafikon 10 Problemi vezani uz ples u RH	46
Grafikon 11 Ideje za razvoj plesa RH.....	47

POPIS SLIKA

Slika 1 Kostimi za standardne plesove	10
Slika 2 Kostimi za latinoameričke plesove	13
Slika 3 Financijski izvještaj SPK Ritam	27

Prilog 1. Anketni upitnik – Istraživanje o stanju plesa u RH i financiranju plesača

Istraživanje o stanju plesa u RH i financiranju plesača

Poštovani,

Ova anketa provodi se u svrhu analize stanja plesa u RH te financiranja plesača u sklopu završnog rada na temu "Stanje i mogućnosti razvoja plesa u RH". Podatci će biti korišteni samo u svrhu završnog rada.

Molim plesače (ili roditelje plesača) da iskreno odgovore na pitanja u nastavku.

Unaprijed se zahvaljujem!

Kakvo je, prema Vašem mišljenju, stanje plesa u RH? (natjecanja, sufinanciranje, klubovi, medijska pažnja i sl.) *

Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura Saveza? (ako ste plesač u sklopu HSPS)

Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Kakva je, prema Vašem mišljenju, organizacijska struktura plesnih natjecanja u RH? Ocijenite ocjenom od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro) *

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Jesu li, prema Vašem mišljenju, klubovi, savez i lokalna uprava dovoljno uključeni u sufinanciranje plesača? *

- Jesu
- Jesu, ali nedovoljno
- Nisu
- Ostalo...

Koliko mjesečno novaca morate izdvojiti da bi pokrili sve troškove plesa? (treninzi, oprema, natjecanja i sl.) *

- do 500€
- do 1000€
- do 2000€
- do 5000€
- Više od 5000€
- Ostalo...

Smatrate li da su navedeni iznosi opravdani, odnosno vrijedi li toliko ulagati u ples? *

- Jesu, iznosi su realni
- Nisu, iznosi su preveliki
- Ostalo...

Smatrate li da bi klubovi trebali pomoći plesačima u financiranju opreme? *

- Da
- Ne

Smatrate li da bi plesači trebali dobivati stipendijske ugovore kao i neki drugi sportaši? *

- Da
- Ne
- Ne znam
- Ostalo...

Smatrate li da je znanje i svijest o plesu dovoljno popraćena u RH? *

- Da
- Ne
- Ne znam
- Ostalo...

111

Koje biste od ovih stavki naveli kao probleme vezane uz ples u RH? Označite one s kojima se slažete. *

- Preveliki novčani izdatci
- Premalo klubova i mjesta za razvoj
- Premala medijska pažnja usmjerena na ples
- Nedovoljan broj trenera
- Nedovoljan broj zainteresiranih muškaraca/dječaka
- Nedovoljna informiranost hrvatskog građanstva
- Nedostatak vremena za treninge
- Ostalo...

Što mislite, koje bi od navedenih stavki pomogle u poboljšanju stanja hrvatskog plesa? Označite one s kojima se slažete. *

- Bolji marketing na društvenim mrežama
- Veće zalaganje lokalnih medija i zajednica
- Radionice u vrtićima/školama/gradovima
- Spajanje plesa i turizma (propagandni videozapisi, nastupi i sl.)
- Niži troškovi cjelokupnih izdataka
- Sufinanciranje od strane klubova/saveza/lokalnih zajednica ili stipendiranje nadarenih plesača
- Ostalo...

Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz financiranje koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.

Tekst dugog odgovora

Ako smatrate da postoji još neki problem vezan uz stanje plesa koji u anketi nije naveden, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.

Tekst dugog odgovora

Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz financiranje koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.

Tekst dugog odgovora

Ako smatrate da postoji neka ideja vezana uz razvoj i poboljšanje stanja plesa u RH koja u anketi nije navedena, ljubazno Vas molim da ga napišete u za to predviđen prostor.

Tekst dugog odgovora

Hvala na utrošenom vremenu i pomoći!

Opis (po izboru)